

Milers de persones van arribar a Europa el 2015 a la recerca de refugi. Oxfam treballa a Grècia, Itàlia, Sèrbia i Macedònia per atendre les seves necessitats. © Pablo Tosco / Oxfam Intermón

ESPANYA SUSPÈN EN LA RESPOSTA A LA CRISI MUNDIAL DE DESPLAÇATS

Un informe sobre vulneració de drets i promeses incomplertes

Som davant un moment de la història cada vegada més violent, més insegur i més desigual que està provocant que més gent hagi de sortir de casa per buscar un lloc nou on reprendre la seva vida i la de les seves famílies. En aquest context té lloc la primera Cimera sobre Migració i Refugi i la Cimera de Líders sobre Refugiats, amb l'objectiu d'oferir una resposta conjunta a aquest repte mundial. Aquesta és una oportunitat única perquè Espanya faci un gir radical a la seva política migratòria, incorpori el desplaçament entre les seves prioritats en l'agenda nacional i internacional, promogui el trànsit segur i legal dels migrants i augmenti els fons de cooperació i d'acció humanitària.

RESUM

Presenciem un món cada vegada més convuls i insegur marcat per una sèrie de circumstàncies que acceleren aquesta inestabilitat. El nombre creixent de conflictes en l'última dècada, el pròsper negoci del comerç d'armes, l'augment descontrolat de la desigualtat econòmica i l'incalculable impacte del canvi climàtic són els factors que expliquen aquest moment històric. La suma de tots exerceix una pressió sense precedents sobre la població, especialment la més vulnerable, que no té més remei que sortir de la seva llar per buscar un lloc més segur i amb millors oportunitats on viure.

Actualment, els conflictes han provocat la fugida de 65,3 milions de persones a tot el món, xifra superior a la de la II Guerra Mundial. D'aquests, 21,3 milions són refugiats i 40,8 són desplaçats interns. A més, només al 2015 els desastres naturals van empenyer 20 milions de persones fora de casa seva, tot i que es calcula que aquests fenòmens desplacen entre tres i deu vegades més persones que les guerres. A això se sumen les persones que creuen fronteres buscant un futur millor, els anomenats migrants econòmics. Són ja 224 milions els que cauen en aquesta categoria que creix a un ritme superior al del creixement de la població mundial. Aquestes xifres expliquen la crisi de desplaçament global que s'està vivint.

Espanya ha de ser part de la resposta global a aquest desafiament. Ho ha de fer com a membre de la Unió Europea (UE), a la cadira que ocupa al Consell de Seguretat i en la seva responsabilitat nacional i internacional. Però l'anàlisi detallada de la seva actuació en tots aquests àmbits llança uns resultats decebedors.

Espanya es presenta davant d'aquesta crisi en una situació alarmant. Un dels mecanismes que Espanya ha de promoure són les vies de trànsit segures i legals perquè la gent no hagi d'arriscar la seva vida per aconseguir sòl segur. Però demostra que és molt lluny de complir els seus compromisos. Fins a la data, només han arribat a territori nacional 474 refugiats. Això vol dir que el govern només ha complert amb el 18% de l'objectiu de reassentament i amb l'1% del de reubicació.

TABLA 3

Arribades a Espanya

	Compromís	Persones arribades
Reasentament*	1.499	273
Reubicació*	15.888	201
TOTAL	17.387	474

*Nota: aquestes xifres corresponen a 2015 i 2016

L'Ajut Humanitari és, en moltes ocasions, l'única forma en què arriba assistència bàsica per als desplaçats. En un context cada vegada més bèl·lic i més procliu a les catàstrofes, les demandes són cada vegada més grans i, per tant, major ha de ser l'aportació dels donants. Per contra, Espanya ha anat reduint els seus fons exponencialment i la partida pressupostària d'Ajut Humanitari és la més retallada dels pressupostos de l'Estat. Concretament, un 67% des de 2011 que ha arribat a

44 milions al 2015. Aquest ínfim pressupost explica l'escassa contribució a les principals crisis de desplaçament actuals, com ara els 16 milions de dòlars a Síria o els dos milions a Colòmbia o l'Iraq, mentre que Somàlia o Afganistan no han rebut res. També explica que la suma que han rebut els països afectats per El Niño, que ha causat un gran moviment de persones, no ha arribat ni a un milió de dòlars.

A més, Espanya pot fer molt per defensar els interessos i els drets dels desplaçats en els diferents fòrums i òrgans internacionals i regionals en què participa. El seu paper al Consell de Seguretat li ha brindat una oportunitat única per promoure aquesta agenda i posar en evidència el vincle que hi ha entre el desplaçament i el mandat d'aquest òrgan, vetllar per la pau i la seguretat mundial.

Lamentablement no ha sabut utilitzar la seva presència amb aquest objectiu. La Cimera Humanitària Mundial, fita de l'agenda humanitària dels últims temps, també es presentava com un moment clau perquè el Govern espanyol fes pública la seva responsabilitat amb el moviment de persones i anunciés la seva estratègia. Però es va desapropiar davant l'absència d'una aposta clara per aquesta problemàtica, tal com es va reflectir en el discurs oficial de la representació espanyola. Dins de la Unió Europea, Espanya no ha estat un dels membres que s'ha significat per la seva defensa dels drets dels migrants i refugiats. Per contra, inicialment va ser entre els opositors a la quota obligatòria del sistema de reubicació. A més, va avalar l'Acord UE-Turquia encara que això va significar enfrontar-se a la decisió del Parlament.

Però, més enllà d'aquestes qüestions concretes, la política espanyola de gestió migratòria marcada originàriament pels plans Àfrica i els acords de readmissió amb tercers països ha estat el model a seguir per la UE, i així ho demostren els últims marcs de regulació europea, que tenen una clara inspiració espanyola.

L'efectivitat aconseguida gràcies als mecanismes de contenció de fluxos explica el pòdium aconseguit per Espanya. Fins i tot després de la recent pujada del nombre de persones que han arribat a les nostres fronteres, només representen un 1% davant dels que han entrat a Europa per Grècia o Itàlia.

Però, tal com s'analitza en aquest informe, les mesures que Espanya ha posat en marxa per aconseguir aquests resultats són lluny de ser modèliques. Les devolucions en calent que violen el dret d'asil, l'ús abusiu de la força per part de les autoritats, concertines i fulles mortals, l'amuntegament als centres d'internament, la manca de llibertat de moviment mostren, per contra, un model d'esquena als drets. Així ho ratifiquen les nombroses demandes interposades per diferents òrgans nacionals i internacionals a Espanya per la seva política migratòria.

En aquest context en què es conjuga el que passa a Espanya, a Europa i a la resta del món, on el desplaçament s'ha convertit en una crisi global, el secretari general de Nacions Unides va anunciar la necessitat de dur a terme la primera Cimera d'Alt Nivell sobre Migració i Refugi al setembre de 2016, en el marc de la 70 Assemblea General. Aquest esdeveniment anirà acompanyat de la Cimera de Líders sobre Refugiats afavorida pel president Barack Obama perquè els països augmentin els seus compromisos de reassentament i d'ajuda.

CUADRO 1

Quan costa emmurallar les nostres fronteres i quin cost té?

El cost de mantenir un vaixell i un avió per a la vigilància de fronteres és de 3.700 euros l'hora. ¹¹²	Aquesta quantitat equival a la renda anual total de deu ciutadans de Sierra Leone.
La instal·lació i el manteniment de les tanques ha suposat 22.086 euros diaris des de 2005. ¹¹³	Un cap de família nombrosa a Espanya rep una ajuda pública diària de 54 euros per cobrir despeses d'habitatge, necessitats bàsiques i diners de butxaca. ¹¹⁸
Espanya ha estat el principal receptor d'ajudes de la UE per implantar mesures de seguretat de fronteres. Ha rebut 485 milions d'euros. ¹¹⁴	Espanya rebrà de la UE 95 milions per acollir els prop de 16.000 refugiats que ha de reubicar entre 2015 i 2016. ¹¹⁹
L'empresa espanyola Indra ha rebut més de vuit milions de la UE per a projectes de control fronterer a la regió. ¹¹⁵	Nepal ha rebut ajuda espanyola per valor de mig milió d'euros després del terratrèmol que va afectar a tres milions de persones. ¹²⁰
Es calcula que el cost per a Espanya del desenvolupament del sistema de vigilància és d'uns 300 milions d'euros. ¹¹⁶	El pressupost espanyol d'ajuda humanitària per al 2015 va ser de 45 milions d'euros. ¹²¹
Només en un any Espanya es gasta gairebé 40 milions d'euros en reparar i reforçar les tanques. ¹¹⁷	El pressupost pels CETI el 2016 es de 16,3 milions d'euros. ¹²²

Per a Espanya és una ocasió única que no pot desaprofitar. Ha d'utilitzar aquesta Cimera per fer un gir radical a la seva política de migració i iniciar un nou camí en l'agenda de desplaçament, on els drets prevalguin per sobre de qualsevol altra política. Aquesta nova posició li permetrà deixar enrere la política migratòria de les últimes dècades, caracteritzada pel tancament de fronteres, la no assumptió de la seva responsabilitat mundial, els obstacles per a una arribada digna i la vulneració de drets bàsics que sorprenentment li han atorgat un més que dubtós paper modèlic en el si de la UE: el de ser eficient en la vulneració de drets. Amb aquest punt d'inflexió, esperem que Espanya es converteixi en baluard dels drets dels desplaçats.

Recomanacions

Demaneu al Govern en funcions i al Parlament que:

1. Promoguin vies legals i segures
2. Augmentin i salvaguardin l'Ajut Humanitari
3. Promoguin els drets dels desplaçats a la política exterior
4. Protegeixin els qui arriben a les nostres fronteres

Espanya ha d'acudir a la Cimera sobre Migració i Refugi i a la Cimera de Líders sobre Refugiats amb alguna cosa més que promeses i retòrica. S'ha de comprometre amb quotes, fons i accions concretes. Només així se'l veurà com un soci fiable i compromès amb la responsabilitat global que comporta donar una resposta eficaç al desplaçament global.

1. UN MÓN CONVULS

Era a la meva falda. Estava agafant-li la mà. El cotxe s'estava movent. Després vaig sentir sang a l'espatlla. Vaig saber que la meva filla havia rebut un tret al cap. Vam anar directes a l'hospital, la van tractar però encara hi ha parts de bala al cap. Quan es va despertar em va preguntar "... què hauries fet sense mi? si m'hagués mort ¿què hauries fet sense mi? "per això vaig decidir sortir de Síria. Ara posaré risc la meva família per arribar a Europa. Fins i tot si moro, necessito que ells tinguin un futur millor. Faré tot el que sigui necessari.

Ahmad Mohammad porta dos anys a Jordània acollit per les comunitats autòctones d'Amman

Augmenten els conflictes

En l'actualitat hi ha més persones afectades per conflictes amb més freqüència i durant més temps que en dècades anteriors. El 2006, es calculava que hi havia 32 conflictes armats actius.² Una dècada més tard, la xifra ha ascendit a 40.³ Aquest deteriorament de la pau mundial es deu fonamentalment a una intensificació de la violència al Pròxim Orient i al nord d'Àfrica.

Aquest context ha deixat una major fragilitat institucional, social i econòmica al món, tal com reflecteixen els resultats de l'índex d'estats fràgils. Segons aquest rànquing, 77 països dels 178 analitzats són cada vegada més inestables i reverteix la tendència positiva⁴. Aquestes conclusions pronostiquen un futur més inestable ja que hi ha una forta correlació entre la fragilitat d'un estat i la probabilitat que es desfermi (o s'intensifiqui) la violència.⁵

Durant l'última dècada gairebé cada any ha esclatat un nou conflicte.¹

Més venda d'armes

Cada any moren al voltant de mig milió de persones a causa de les armes petites i es calcula que des de 1990 més de dos milions de nens han mort per la mateixa causa. El 90% de les morts de civils durant un conflicte es produeix per aquesta via, molt per davant d'altres artefactes com tancs, bombes o vaixells de guerra.

Mentrestant, altres tants milions de persones pateixen com a resultat lesions, pèrdua d'éssers estimats i destrucció d'habitatges, infraestructura i mitjans de subsistència.⁷ La correlació entre les armes i el desplaçament fa dècades que és constatat en nombroses guerres, des de Srebrenica a Goma, passant per Colòmbia.⁸ Les armes tenen un impacte directe sobre les persones desplaçades al llarg de totes les etapes del seu moviment. En ocasions és l'efecte catalitzador que obliga la fugida, altres vegades és la raó de nous desplaçaments, per exemple, davant de reclutaments forçosos, i altres és el motiu pel qual augmenta la criminalitat als llocs de retorn.

Cada minut mor més d'una persona com a resultat directe d'una arma petita⁶

Malgrat aquestes dramàtiques xifres, el lucratiu comerç d'armes viu un moment pròsper. Les últimes dades registrades indiquen que les exportacions s'han incrementat en un any en gairebé un 20%.⁹ Encara que Estats Units encapçala la llista al costat d'Itàlia i Alemanya, Espanya ha entrat en els últims anys en aquest grup d'elit amb vendes per valor de més de 1.000 milions d'euros, consolidant així la tendència a l'alça de l'última dècada.¹⁰ Aquest creixement li ha permès formar part

del grup d'elit, ja que és el sisè exportador d'armes del món i el tercer d'Europa.¹¹ Entre les principals destinacions de les exportacions espanyoles de 2015, cal destacar la venda a països de la coalició liderada per l'Aràbia Saudita que operen a la guerra del Iemen.¹² Davant l'elevat risc que aquestes armes siguin utilitzades en aquest conflicte, les organitzacions han demanat al Govern i als partits de manera reiterada que s'embargui la venda d'armes a aquests països i que augmenti el control i la transparència d'aquest comerç, en línia amb el Tractat de Comerç d'Armes que Espanya ha ratificat i que va entrar en vigor al 2014.

La desigualtat ha concentrat la riquesa en uns pocs

L'augment descontrolat de la desigualtat està fent que la riquesa es concentri cada vegada més en uns pocs en detriment dels més pobres, que cada vegada tenen menys. Actualment, les 62 persones més riques del món posseeixen el mateix que 3.600 milions de persones. Fa cinc anys, aquesta proporció era una mica menor, amb una xifra que ascendia a 388 persones.¹³

La creixent desigualtat econòmica perjudica tothom, ja que debilita el creixement i la cohesió social.¹⁴ Però és la població més pobre la que pateix les pitjors conseqüències. Els ingressos mitjans anuals del 10% més pobre de la població mundial han augmentat només 2,6 euros a l'any en gairebé un quart de segle.

**Actualment
62 persones
posseeixen el
mateix que
3.600 milions**

I són els pobres els que pateixen les pitjors conseqüències de les crisis, els que tenen menys capacitat per gestionar-les i la vulnerabilitat no deixa d'augmentar després d'aquestes, que els deixen en una situació extrema amb poca capacitat de reacció per fer front a la següent.¹⁵ Per això, l'impacte d'un desastre natural o d'un conflicte sobre aquesta població pot ser irreparable davant la falta de mitjans per sobreposar-s'hi.

La pressió de canvi climàtic

De totes les tendències globals, els impactes del canvi climàtic poden causar la major pressió humanitària en els propers anys i generar més inestabilitat. Des de 1970, el nombre de persones exposades a inundacions i ciclons tropicals s'ha duplicat.¹⁶ Els últims pronòstics científics indiquen que és cada vegada més probable que l'escalfament global superi àmpliament els 2°C, i que fins i tot, si no els excedeix, tindrà conseqüències molt pitjors del que es pensava fa només uns anys.¹⁷

Les variacions en temperatura causaran fenòmens meteorològics cada vegada més intensos i freqüents, a més de canvis en els patrons de malalties. Aquests esdeveniments probablement alterin ecosistemes, pertorbin la producció d'aliments i el subministrament hídric, danyin infraestructures i establiments i provoquin una gran morbiditat i mortalitat. El canvi climàtic també actuarà com un multiplicador de pressió que generarà noves tensions i exacerbarà les que ja hi ha, en particular pel que fa a la gestió de recursos i la disponibilitat de terres, i agreujarà i estendrà la fam¹⁸. Aquestes situacions generaran major inestabilitat amb possibles nous esclats de violència o empitjorant els existents. Produiran en darrer terme més desplaçaments de gent que intenta sortir d'aquest cercle viciós de violència i desastres naturals.

Molts d'aquests reptes ja estan sorgint en moltes parts del món. El fenomen cíclic de El Niño és un clar exemple d'això. Els seus efectes, intensificats pel canvi climàtic, estan tenint un impacte mai registrat i posaran 60 milions de persones en risc de patir fam.¹⁹ Lamentablement, aquest fenomen no té perspectives molt esperançadores. Els efectes de La Niña al llarg de 2016 estan provocant una baixada de la temperatura, fet que tindrà un impacte humanitari devastador.

RESULTAT: RÈCORD HISTÒRIC DE PERSONES DESPLAÇADES

"És molt difícil entendre el que vol dir ser una persona desplaçada fins que no et veus obligat a deixar casa teva per trobar un lloc segur. Al camp on vivim ara és difícil trobar feina i de vegades torno amb les mans buides. Per sort, els nostres veïns ens regalen pa quan no tenim menjar. A la tenda, a més, hi fa fred i moltes vegades dormim sense mantes per tapar els petits".

Jamal Mahyob. Viu amb la seva dona, Badria i els seus fills de 4 i 1 any en un camp de desplaçats a Al-Quba, Iemen.

Els conflictes i la violència, les armes, la manca d'aliments, la desigualtat i la pobresa, els desastres naturals, estan provocant que milions de persones no puguin utilitzar més que el seu darrer recurs: deixar casa seva. Cada vegada més gent, a més llocs, amb més freqüència. No hi ha treva quan es busca un lloc segur per viure.

Cada minut, 24 persones estan obligades a desplaçar-se a causa d'un conflicte.

Són ja 65,3 milions de persones les que s'han vist forçades a desplaçar-se per un conflicte.²⁰ I sembla una tendència imparable, amb una xifra que s'ha multiplicat per gairebé dos en una dècada.²¹ Si fos un estat, ocuparia la posició vint-i-unena com a país més poblat del món, superant amb escreix Espanya²².

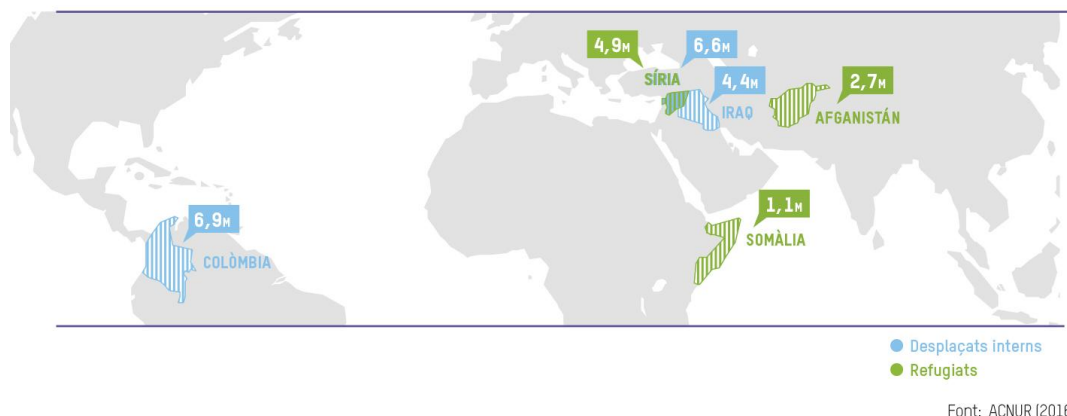
Aquestes dades per al 2015 inclouen:

- 21,3 milions de refugiats, nombre més elevat des de la dècada dels 90
- 40,8 milions de desplaçats interns, nombre mai assolit en la història
- 3,2 milions de sol·licitants d'asil, nombre més alt registrat

Només al 2015 es van produir 8.600.000 de desplaçaments nous a causa de la violència.²³

GRÀFIC 1

Principals crisi de desplaçament produïdes per conflictes

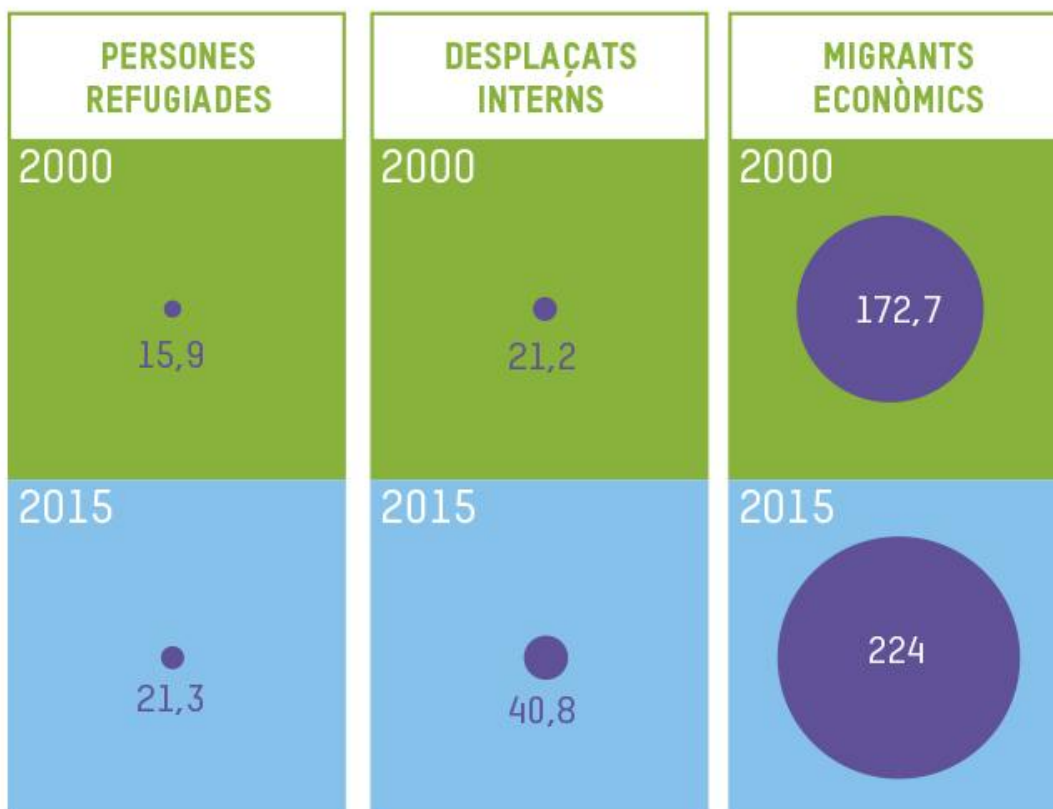
Tot i que la magnitud d'aquesta crisi és immensa, principalment se centra en un grapat de països. Tres països generen més del 50% dels refugiats del món, concretament Síria (4,9 milions), Afganistan (2,7 milions) i Somàlia (1,1 milió). Aquests dos últims porten diversos anys entre els tres principals països originaris de refugiats.

Mentre que els desplaçats interns se centren a Colòmbia (6,9 milions), Síria (6.6 milions) i l'Iraq (4,4 milions), que acumulen el 44% del total de la xifra mundial.²⁴

Tots aquests conflictes han generat el major nombre de desplaçats en els últims quatre anys²⁵, com és el cas de l'ascens imparable de Síria, que ha passat en menys de tres anys a ocupar els primers llocs de refugiats i desplaçats interns. Diferent és, però, el cas de Colòmbia, que encapçala aquest lloc després de gairebé 70 anys de violència. L'Iraq, en només un any, 2014, va generar 2,6 milions de desplaçats interns, fet que també l'ha portat a formar part del grup de països que encapçalen el desplaçament mundial.²⁶

GRÁFIC 2

Nombre de persones en moviment 2000-2015

El 50% dels refugiats són menors i 100.000 viatgen sols.²⁷

Font: ACNUR(2016) i ONU²⁷

La dimensió d'aquesta crisi també és d'una enorme envergadura en termes relatius. Concretament, en nou països més del 10% de la població és refugiada o

desplaçada. A Somàlia i al Sudan del Sud aquesta xifra s'eleva al 20% i a Síria ja arriba al 60%.

Al llarg de 2015, prop de 20 milions de persones van haver de sortir de casa seva a causa de les conseqüències de desastres naturals. Tot i que aquestes xifres varien notablement segons l'any i els factors climatològics, es calcula que des de 2008, de mitjana, 26,4 milions de persones han estat desplaçades anualment per aquest motiu. Aquests fenòmens desplacen entre tres i deu vegades més persones que els conflictes o les guerres a tot el món.²⁹ La probabilitat de ser desplaçat avui és un 60% més alt que fa quatre dècades.³⁰

**Cada segon,
una persona
es veu
obligada i
desplaçar-se
per un
desastre
natural²⁸**

La pobresa i la creixent desigualtat també són causa del desplaçament de persones que surten dels seus llocs d'origen buscant un futur més pròsper per a ells i les seves famílies. Segons les últimes dades de Nacions Unides³¹, actualment hi ha 224 milions d'immigrants econòmics.³² Aquesta xifra representa un 41% més en comparació amb la de l'any 2000. Aquest increment està superant el ritme de creixement de la població.³³

Totes aquestes diàspores es produeixen fonamentalment entre països de la mateixa regió, però n'hi ha que decideixen buscar altres destinacions més llunyanes, ja que consideren que només així aconseguiran la seguretat que tant anhel·len. Són les persones que creuen el Mediterrani, el golf de Bengala, el desert del Sàhara o la frontera Nord-americana posant la seva vida en risc i patint abusos i vexacions en el trajecte.³⁴

Independentment del motiu per què la gent deixa casa seva, tot el qui es desplaça es troba en una situació de vulnerabilitat. Els desplaçats per la violència segueixen sense trobar un refugi segur quan no surten de les seves fronteres perquè en moltes ocasions el Govern que els hauria de protegir és la raó de la seva fugida. Els refugiats que opten per sortir del seu país tampoc no troben treva quan no aconsegueixen tornar a reprendre les seves vides davant la dificultat per trobar habitatge, feina o accés a educació per als seus fills, tot això en un lloc desconegut i no sempre acollidor. Els qui es veuen abruptament trets de les seves llars per un terratrèmol o unes inundacions han de començar de nou molt probablement en un lloc igual de perillós i on el risc a un nou desastre continuï sent igual d'alt. Els que van buscant un futur més pròsper, lluny d'aconseguir-ho, es troben un camí ple de perills, violacions i atacs.

2. ESPANYA ESTÀ PREPARADA PER RESPONDRE A LA CRISI DE DESPLAÇAMENT GLOBAL?

Espanya ha de ser part de la resposta global a aquest desafiament. Ho ha de fer com a membre de la Unió Europea (UE), a la cadira que ocupa al Consell de Seguretat de Nacions Unides i en la seva responsabilitat nacional i internacional.

Al 2016, Espanya continua sent una potència mitjana al món i és el cinquè estat més important de la UE en termes econòmics³⁵. És també la 14a economia mundial per PIB³⁶ i se situa en el lloc 26 de l'índex de desenvolupament humà³⁷. Segons les últimes dades de l'índex Elcano de presència global, continua en 11è lloc per projecció exterior, fet que representa una quota de presència del 2,4% mundial.³⁸ També és veritat que la crisi financera que el país ha patit des de 2008 ha deixat un alarmant nombre de persones en pobresa i exclusió.³⁹

En qualsevol dels casos, Espanya està dotada de recursos humans, financers i tècnics més que suficients per donar una resposta efectiva a aquesta crisi global.

A continuació es recorren una sèrie de qüestions claus que ens permetran tenir una anàlisi quantitativa i qualitativa i ens traurà una conclusió sobre quin està sent el paper d'Espanya davant l'augment de persones desplaçades a nivell mundial.

2.1 SUSPENS EN FACILITAR VIES LEGALS I SEGURES

"Vaig haver de fugir de Somàlia perquè els milicians d'Al Shaabab van intentar matar-me. Vaig creuar Kenya, Uganda, Sudan del Sud i Sudan, on vaig agafar una furgoneta per creuar el desert i arribar a Líbia. Allà em van ficar pres, tres mesos en un soterrani, sense finestres, menjant un plat d'arròs un cop al dia. Quan per fi em van deixar anar vaig pujar a un vaixell amb destinació Itàlia. A la coberta hi havia 200 persones i al celler 200 més. Tot el viatge a la gatzoneta, no es podia respirar. Vaig veure com moria una dona embarassada. Ara només vull trobar la meva dona i els meus fills que han hagut d'abandonar casa nostra per les amenaces d'Al Shaabab".

Jamal Shactaay. Viu en un pis d'acollida a Itàlia, país on ha demanat asil.

Ningú no hauria de posar en risc les seves vides i la de les seves famílies per arribar a un lloc segur quan fuig de la guerra. Hi ha mecanismes establerts per evitar que això succeeixi i que componen les anomenades vies legals i segures. Lamentablement, atès que no s'han posat en marxa o no ho han fet al ritme necessari, la gent s'ha vist forçada a viatjar de manera irregular i perillosa.

Però la miopia de no establir aquests mecanismes davant la "por" de promoure un efecte crida ha causat in comptables conseqüències (entre elles la vida) a cadascuna de les persones que han deixat casa seva. A més, ha promogut la

multiplicació de xarxes de traficants i ha dificultat en extrem la gestió del moviment de persones.

Són diversos els dispositius que hi ha en la teoria per garantir la seguretat de les persones que es mouen, però amb resultats limitats a la pràctica.

Reassentament

Aquest és un mecanisme promogut per l'Agència de Nacions Unides per al Refugiat (ACNUR), que ofereix una solució duradora per als refugiats que no poden retornar voluntàriament als seus països d'origen ni poden integrar-se al país d'acollida en què es troben. Està especialment concebut per als grups més vulnerables i en una situació de risc, com menors no acompanyats, persones grans, discapacitades o malaltes. ACNUR ha calculat que hi ha gairebé un milió de persones que necessitaran fer ús d'aquest instrument.⁴⁰

Així, doncs, són tercers països els que ofereixen de manera voluntària quantes places posen a disposició de l'ACNUR perquè els refugiats siguin acollits de manera permanent. Aquest mecanisme es posa en marxa a través del noli d'un avió amb què porten les persones seleccionades. Aquest sistema és així mateix una manera que hi hagi una responsabilitat compartida entre tots els països, tractant d'equilibrar el desproporcionat pes que recau sobre els països en vies de desenvolupament, on es concentra el 86% dels refugiats del món.⁴¹

Basant-se en aquest principi de coresponsabilitat, Oxfam ha calculat la quota de refugiats que haurien reasentar els països més desenvolupats en base a la seva renda nacional.⁴² Segons aquesta fórmula, Espanya hauria d'acollir-ne 15.675, xifra que representa l'1,6% del milió que requereix ser reasentat. Lluny d'aquesta xifra, Espanya s'ha compromès a acollir-ne 1.499 en dos anys, menys de la desena part de la quota que li correspondria. Encara més aberrant és que al 2015 no en va arribar ni un, i ha accelerat el ritme al 2016 amb 273, xifra que continua distant molt del seu objectiu.⁴³

TAULA 1

Nombre de reasentats per Espanya

Necessitats globals	Quota Justa Espaya	Compromís d'Espanya	Arribats
960.000	15.675	1.499	273

Font: càlculs propis i Ministeri de l'Interior

Reubicació

A través d'aquest instrument, la UE buscava repartir entre tots els estats membre la pressió que pateixen certs països europeus fronterers, Itàlia i Grècia, davant l'arribada de sol·licitants d'asil.⁴⁴ Al setembre de 2015, la Comissió Europea va demanar als països membres que 160.000 persones fossin reubicades en els diferents països de la UE en dos anys. Només tres nacionalitats poden emparar-se a aquest mecanisme: persones sirianes, iraquianes i eritrees.⁴⁵ Poc se sap de com procediran amb els nous refugiats que arribin en els propers anys.

Aquesta mesura creada per la Comissió per respondre a la "crisi" de refugiats a les portes europees ha estat el màxim exponent de la debilitat europea en els assumptes migratoris. El fet que no poguessin acordar un sistema de quotes obligatòries tal com volia la Comissària d'Exteriors davant del més absolut rebuig de diversos països membres (entre ells Espanya)⁴⁶, com el fet mateix del baix èxit d'aquest mecanisme, són mostra del fracàs rotund. Segons les últimes dades de FRONTEX, només s'han reubicat 4.455 persones,⁴⁷ fet que representa poc més d'un 2% del seu objectiu, tot i ser a l'equador del termini marcat per la Comissió.⁴⁸

A aquest ritme, Europa reubicarà als refugiats a 2.059. Espanya en el 2.090

Espanya es va comprometre a prop de 16.000 reubicacions.⁴⁹ D'aquest compromís només s'han fet efectives 18 acollides al 2015 i 183 al 2016.⁵⁰

TAULA 2

Nombre de reubicats per Espanya

Compromís UE	Compromís d'Espanya	Arribats
160.000	15.888	201

Font: FRONTEX i Ministeri de l'Interior

La reunificació familiar

En moltes ocasions, quan les famílies es veuen obligades a fugir per la guerra o la persecució, es veuen forçades a separar-se (bé com a mesura de seguretat, bé perquè en el moment de la sortida no estaven juntes, bé perquè algun membre es queda per fer-se càrrec de la llar, dels negocis o d'un familiar). En aquests casos, l'única manera d'assegurar el respecte pel dret a una vida en família és la reunificació.⁵¹

La separació dels membres d'una família pot tenir conseqüències devastadores sobre el benestar dels seus membres, especialment per als més vulnerables, i la seva capacitat per reconstruir les seves vides. La reunificació familiar és, de fet, un aspecte fonamental per tornar la normalitat als que han fugit de la persecució i de violacions de drets humans. Per això, és tan important que l'estat que els reconeix la protecció estableixi mesures urgents que garanteixin la unitat familiar.

Segons la regulació espanyola només és possible tramitar la reunificació a un fill menor d'edat o un pare o mare gran i dependent. Això trenca famílies senceres que no poden reagrupar-se i tornar a reprendre la seva vida si algun dels seus membres no compleix aquests estrictes requisits.

D'acord amb la informació publicada no es pot saber el nombre de persones arribades a través d'aquest mecanisme, tot i que, segons critiquen les organitzacions, els procediments no són prou àgils i els tràmits s'allarguen innecessàriament⁵².

Els visats humanitaris

Els visats humanitaris són un procediment que permeten agilitar la sortida dels refugiats que es troben en una situació d'especial risc. Encara que no és tan

garantista com l'asil, ja que s'ofereix protecció només durant un període específic de temps, és una manera eficaç per oferir una alternativa a una fugida arriscada. Lamentablement, la legislació espanyola no inclou aquesta figura.

Per ambaixades i consolats

Els refugiats tenen la possibilitat de presentar el seu cas a les ambaixades i consolats⁵³. Tot i que no tenen competència per gestionar l'asil, sí que en tenen per valorar els casos concrets i poder fer els trasllats a l'estat i des d'allà iniciar el tràmit.

Segons les dades recollides, només un 5% dels sol·licitants d'asil entre 2009 i 2014 han pogut accedir a aquest mecanisme en ambaixades i consolats.⁵⁴ Aquesta xifra poc significativa es deu al retard de sis anys de l'aprovació del Reglament de la Llei d'asil 2009 que havia de posar en marxa aquesta normativa. Aquest reglament és clau per concretar qüestions que permetrien un viatge segur; sense aquest les ambaixades no estan obligades a atendre les sol·licituds d'asil, no hi ha claredat sobre com hauria de produir-se el trasllat i es dificulta el reagrupament familiar. Aquesta demora té un alt cost per a tots al qui necessiten protecció internacional, ja que els obliga en últim cas a arriscar les seves vides i arribar a terra nacional per tramitar el seu cas.

A més, des de 2011, davant l'arribada de les primeres famílies sirianes al nostre país, es va introduir l'exigència de visat de trànsit per a aquesta nacionalitat, de manera que necessiten aconseguir autorització fins i tot per creuar l'espai aeri nacional. Això els ha obligat a fer ús de passaports falsos per poder arribar a terra espanyola.⁵⁵

Els visats estudiantils

Una altra fórmula per sortir d'una zona de guerra i permetre certa continuïtat en les vides de milions de joves que es van trencar bruscament amb l'esclat de la violència és poder oferir-los un visat per cursar els estudis en un tercer país.

ACNUR va sol·licitar a Espanya al mes de setembre passat que facilités 500 visats per a estudiants sirians que són a Jordània i al Líban. Per ara, no s'han concedit més que deu beques en universitats espanyoles i si es tracta de persones que ja eren en territori espanyol.⁵⁶ Hi ha una altra iniciativa per portar un parell de refugiats de Turquia.⁵⁷ Sens dubte, xifres ridícules davant les dimensions de la problemàtica. Un altre tema rellevant més enllà de la qüestió numèrica és que Espanya permeti que s'acullin al sistema de protecció, tot i que la seva porta d'entrada sigui un programa de beques.

TABLA 3

Arribades a Espanya

	Compromís	Persones arribades
Reasentament*	1.499	273
Reubicació*	15.888	201
TOTAL	17.387	474

*Nota: aquestes xifres corresponen a 2015 i 2016

2.2. LA CAIGUDA IMPARABLE DE L'AJUT HUMANITARI

"L'ISIS va destruir casa meva. Quan vam tornar només en quedava la meitat en peu. L'hem netejat una mica i repintat i ara ja podem viure aquí, però necessito feina per mantenir el meu fill i per acabar d'arreglar la meva llar. Amb la meva nova màquina de cosir espero recuperar la meva vida. Vull tornar a començar".

Zahia Hassan. Va haver de deixar casa seva pels atacs de l'ISIS i recentment va poder tornar al seu poble, a prop de Jalawla, a l'Iraq. Viu sola amb el seu fill de 4 anys. Amb l'ajuda d'Oxfam ha pogut restaurar el seu habitatge i tornar a treballar com a modista

L'Ajut Humanitari és un instrument clau per alleujar les necessitats bàsiques oferint assistència i protecció en un context de conflicte o desastre natural. Aquest ajut és especialment vital per a les persones que s'han hagut de desplaçar, ja que es troben en una situació molt precària en haver-se quedat sense llar i sense el seu mitjà de subsistència. Així doncs, el seu únic mitjà per aconseguir aliment, aigua, refugi, serveis sanitaris i educatius, en la majoria d'ocasions, és a través d'aquest tipus de cooperació.

Tal com s'ha descrit prèviament, estem presenciant un repunt de contextos humanitaris extrems davant la intensitat de la violència i els efectes devastadors del canvi climàtic (que comporten un massiu moviment de persones), fet que està inexorablement unit a un increment de les necessitats humanitàries. I així ho reflecteixen les dades de Nacions Unides segons les quals avui hi ha 130 milions de persones que necessiten Ajut Humanitari per sobreviure, un altre trist nou rècord històric.⁵⁸ Les agències de l'ONU han passat de donar assistència a 32 milions de persones a 95 en una dècada.⁵⁹ Aquest exponencial increment ha provocat que els fons requerits s'hagin multiplicat gairebé per cinc⁶⁰. No obstant això, les aportacions que han fet els donants no han acompanyat les necessitats. La bretxa de finançament ha augmentat en un 600% en els últims deu anys i només al 2016 és del 63%.⁶¹

El nombre de persones que reben ajuda en el món s'ha multiplicat per tres. Així i tot, 35 milions no reben assistència.

Espanya és un dels països que més ha contribuït a aquesta bretxa, i ho porta fent els darrers anys, tal com ho demostra la radical caiguda de la seva aportació al fons d'emergències, CERF, de l'Agència de Coordinació Humanitària de l'ONU (OCHA, les sigles en anglès). La retallada ha estat d'un 96% prenent com a referència l'any de màxima contribució (2008) al de mínima (2015).⁶² Això l'ha fet passar d'estar entre els cinc principals contribuents d'aquest fons al lloc dissetè, amb una contribució ínfima de dos milions de dòlars. Aquesta brutal disminució té la causa en la tisorada que ha rebut la partida pressupostària d'acció humanitària, que ha estat la més retallada de tot el Pressupost General de l'Estat, que ha patit una baixada del 67% des del 2011.⁶³ Per a 2016, l'Oficina d'Acció Humanitària (que és qui gestiona les accions relatives a l'agenda de desplaçament) compta amb un pressupost de 26 milions d'euros. Només el cost de salaris de l'última legislatura de sis mesos ha costat 30 milions.⁶⁴

Insuficient ajuda a les principals crisis de desplaçament

Fons destinats als països en conflicte que major desplaçament pateixen

Tenint en compte les principals crisis de desplaçament provocades per la guerra i la violència, s'ha analitzat l'ajuda espanyola destinada a Síria, Afganistan, Somàlia, Colòmbia i l'Iraq. A més, s'ha inclòs Iemen, atès que al 2015 va ser el país que major

nombre de desplaçats interns va generar, va arribar a un 10% de la seva població en un sol any.⁶⁵ Juntament, aquestes sis crisis sumen la meitat de la població desplaçada al món.⁶⁶

TABLA 4

Principals crisis de desplaçament i contribució espanyola el 2015

CRISIS	Nº REFUGIATS (milions de persones)	Nº DESP. INTERNS (m de persones)	TOTAL Nº DESPLAÇATS (milions de persones)	CONTRIBUCIÓ ESPANYOLA (milions de dòlars)
Síria	4,9	6,6	11,5	16,3
Colòmbia	0,340	6,9	7,1	2,2
Irak	0,241	4,4	4,6	2
Afganistan	2,7	1,2	3,9	0
Iemen	0,179 ⁶⁷	2,5	2,6	0,271
Somàlia	1,1	1,1	2,2	0

Fuente: : ACNUR (2016) i OCHA (2016)

Espanya ha retallat de 2011 a 2015 la seva Ajut Humanitari en un 67% mentre que les necessitats humanitàries en aquest període s'han incrementat en un 119%.

Aquestes dades llancen algunes conclusions sobre la importància que la cooperació espanyola atorga a l'agenda de desplaçament. Si bé Síria té un pes rellevant, 31%, sobre el total de l'Ajut Humanitari al 2015⁶⁸, en termes nets els 16 milions destinats són molt lluny dels 7.200 milions de dòlars requerits. Mentre les contribucions a la resta de les crisis resulten gairebé marginals o fins i tot inexistents. Els desemborsaments a Colòmbia i l'Iraq, que ronden el 4% de l'ajuda, no són proporcionals a la magnitud de les necessitats humanitàries i a la crisi de desplaçament que pateixen els dos països. Sorpren que contextos com el de l'Afganistan o Somàlia, que porten anys entre els principals focus de l'agenda humanitària, no hagin estat receptors al 2015. Espanya va reaccionar al ràpid esclat de violència al Iemen, ja que no era un receptor tradicional, però la quantia rebuda, que amb prou feines arriba al quart de milió, és irrellevant davant de la dimensió de les necessitats i de la responsabilitat espanyola. Davant d'aquesta aportació cal recordar la venda d'armes a la coalició encapçalada per l'Aràbia Saudita per valor de 560 milions d'euros al 2015.⁶⁹

Si es pren l'últim període de quatre anys, els resultats indiquen que Espanya no té una clara estratègia per fer front a les principals crisis de desplaçament i que l'escàs esforç que hi ha posat s'ha vist minvat per la reducció de l'Ajut Humanitari. Síria ha estat l'excepció copant els principals llocs en aquests anys, tot i que amb una contribució feble si es compara amb altres donants, amb les necessitats i amb la responsabilitat espanyola.

Concretament, de 2012 a 2015 ha rebut prop de 43 milions de dòlars.⁷⁰ Colòmbia, tradicional receptor d'Espanya, es manté entre els primers receptors, tot i que amb una retallada de més del 40%, tot i que cada any centenars de milers de persones han seguit sumant l'enorme llista de desplaçats. Les contribucions a l'Iraq es van iniciar al 2014 quan aquesta crisi es va incloure entre les més crítiques segons les Nacions Unides, tot i així la quantia ha estat molt per sota de les necessitats. Però més greu encara ha estat l'absència de l'Afganistan, que no ha rebut fons espanyols durant aquest període.⁷¹ En el cas de Somàlia passa d'estar a l'inici del període analitzat entre els principals receptors d'ajuda a no rebre fons al 2015. De 2012 a 2015, Síria ha sumat el 18% dels fons espanyols, seguit de lluny per Colòmbia amb

un 4,6% i quanties molt menors a Somàlia (1,7%) i l'Iraq (1,1%).⁷² Iemen (0,1%) i l'Afganistan (0,01%) no mereixen ni ser esmentats.

Tal com reflecteixen les dades, la cooperació espanyola ha prioritzat el context siríà, que és actualment la major crisi de desplaçament. No obstant això, la quantia que rep està molt per sota de la quota que li correspondria segons el nivell de renda d'Espanya. Segons els càlculs que realitza Oxfam, el nostre país cada vegada és més lluny de la quantia que hauria d'aportar. Any rere any, els fons destinats s'han anat allunyant del que anomenem "la quota justa" i al 2015 la diferència era del 63%.

TAULA 5

Quota justa d'Espanya a Síria

	Aportació total* (milions de dòlars)	Quota justa (milions de dòlars)	% de la Quota Justa efectiva
2013	57	123 ⁷³	46%
2014	69	166 ⁷⁴	42%
2015	68	185 ⁷⁵	37%

Font: càlculs d'Oxfam

* inclou les aportacions bilaterals i les multilaterals⁷⁶

Ajuda a països que pateixen les conseqüències de El Niño

Des de fa mesos el planeta sent els efectes de El Niño, un fenomen que, tot i que cíclic, està sent en aquesta ocasió especialment greu. 60 milions de persones n'estan afectades i veuen com greus sequeres i inusuals inundacions impedeixen el desenvolupament dels cultius i maten els seus animals. Els seus efectes s'estan sentint a totes les parts del món, des d'Amèrica Llatina, passant per Àfrica i fins a Àsia. Però probablement, un dels països que està vivint la situació més severa a causa d'aquest fenomen és Etiòpia. En només 12 mesos el nombre de persones que depenen de l'ajuda alimentària per sobreviure ha augmentat en set milions i ja hi ha gairebé mig milió de nens que pateixen malnutrició severa, fet que tindrà conseqüències irreversibles per al seu creixement.⁷⁷ Davant d'aquestes circumstàncies extremes, les famílies assumeixen estratègies de supervivència, com moure's a un altre lloc on consideren que tindran millors expectatives. Només en un mes, 180.000 persones es van veure obligades a desplaçar-se com a mecanisme de resiliència⁷⁸.

Als països centreamericans de Guatemala, Nicaragua, Hondures i El Salvador, 3,5 milions de persones estan en risc de patir desnutrició ja que per segon any consecutiu les collites han estat dolentes. En tota Amèrica Llatina, almenys set milions de persones s'estan veient afectades i centenars de milers han hagut de desplaçar-se.⁷⁹

Espanya no té una estratègia per ajudar a pal·liar l'impacte de El Niño, tal com reflecteixen les dades: s'han concedit menys de 800.000 de dòlars al conjunt dels països afectats al llarg de 2015, fet que representa menys del 2% del total de l'ajuda desemborsada.⁸⁰

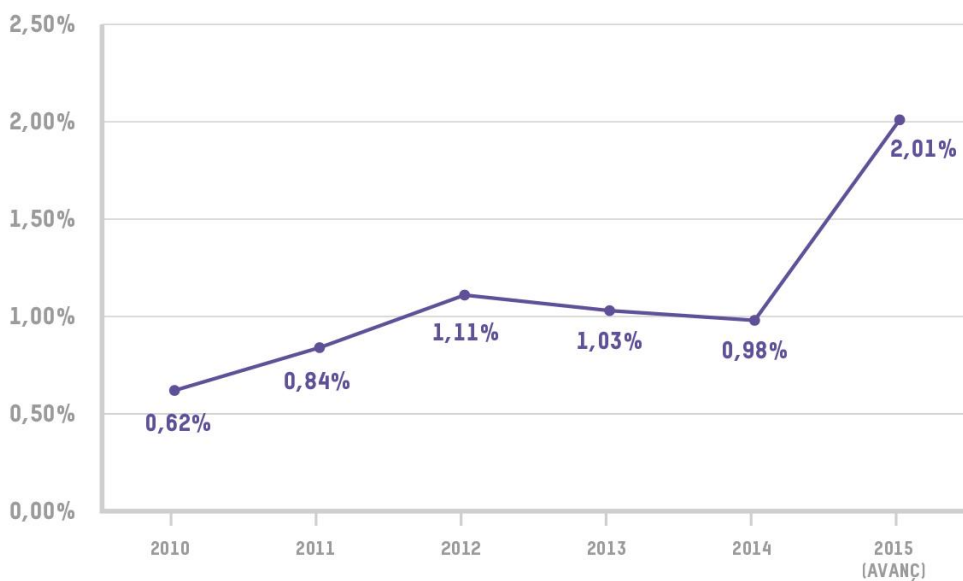
Inflar l'ajuda al desenvolupament amb la despesa de l'acollida de refugiats

Segons el Comitè d'Ajuda al Desenvolupament (CAD) de l'OCDE, els costos derivats d'atendre els sol·licitants d'asil en sòl nacional durant el primer any es poden computar com a Ajuda Oficial al Desenvolupament (AOD). Tot i que és una pràctica molt estesa entre els membres d'aquest òrgan, fins a la data no tenia un pes significatiu en el conjunt de l'ajuda. Però això ha canviat radicalment davant l'arribada de persones que requereixen de protecció internacional als països de l'OCDE. Així doncs, aquesta partida ha passat en un lustre de significar prop d'un 3% del total a un 9% de l'AOD per als països del CAD.⁸¹

Espanya també s'ha beneficiat d'aquesta política del CAD ja que imputant aquest cost ha inflat el volum d'assistència internacional, estratègia especialment apropiada en un moment on l'ajuda no cessa de caure. A falta de tancar la despesa d'ajuda de 2015 i prenent les xifres preliminars, el cost anual per refugiat en la suma total d'assistència ha passat de representar un 0,62% a un 2% en cinc anys, multiplicant-se per més de tres. En termes absoluts va significar 28 milions d'euros⁸².

GRÀFIC 3

Cost de refugiats en la AOD

Font: datos MAEC

És molt previsible que aquesta tendència alcista es mantingui en el temps ja que el flux de sol·licitants d'asil no cessarà a mig termini. Per això és tan necessari que aquesta partida no es computi com a AOD, ja que perverteix l'esperit de l'ajuda. En fer-ho, es desvien diners per cobrir els costos d'acollida a Espanya en lloc d'invertir-los en les causes que han obligat totes aquestes persones a sortir dels països d'origen. Aquesta ha estat una llarga demanda de les organitzacions que avui més que mai cobra força.

2.3. ELS DESPLAÇATS I ELS SEUS DRETS ABSENTS ALS FÒRUMS INTERNACIONALS

"Vivim de l'aigua; el nostre bestiar viu de l'aigua. Sense aigua no hi ha esperança. He perdut bona part del meu ramat i dels meus ingressos. Ara el meu major temor és que els camions deixin de portar aigua. Si això passa, què serà de nosaltres?"
Mussol Asowe Eye. Afectada per la sequera que assola Etiòpia pels efectes de El Niño.

Espanya pot fer molt per defensar els interessos i els drets dels desplaçats als diferents fòrums i òrgans internacionals i regionals en què participa. Per això, s'analitzarà el paper que està jugant el Govern en els principals àmbits de presa de decisió que concerneixen la població en moviment.

Al Consell de Seguretat

L'única alternativa per oferir una solució pacífica als conflictes, frenar el persistent deteriorament humanitari, evitar més desplaçaments i permetre que els que han fugit puguin tornar a casa seva és a través de la via política. En aquest sentit, el Consell de Seguretat de Nacions Unides té un paper clau a jugar atès que la seva missió és preservar la pau i la seguretat mundial.

Espanya, que ocupa la seva cadira des de l'inici de 2015, forma part d'aquest òrgan com a membre no permanent fins a finals de 2016.⁸³ Entre les prioritats que va presentar per a aquests dos anys, el moviment de persones va ser el gran absent. Tampoc no es va incloure en l'informe d'avaluació que ha fet el Govern en l'equador del seu mandat.⁸⁴ El que es conclou dels documents oficials i de les converses amb membres del Ministeri d'Afers Exteriors i Cooperació (MAEC) és que es considera el desplaçament com una qüestió que dona claus per entendre el context, però no com un fenomen que té moltes més implicacions, entre elles que l'èxode massiu pot minar la pau i la seguretat mundial. Així doncs, tenen una visió molt limitada d'aquesta problemàtica i no li han donat la rellevància que té ni s'han pres en consideració les greus implicacions que té per a la mateixa missió del Consell. (Sigui dit de pas, cap membre, permanent o no, té una anàlisi més visionària d'aquesta qüestió⁸⁵). Aquesta postura és especialment cridanera atès que, per exemple, Espanya sí que ha defensat la urgència d'incloure el canvi climàtic -davant les serioses conseqüències que pot tenir per a l'estabilitat global- dins de l'agenda del Consell, tot i que aquest no ha estat una agenda tradicional d'aquest òrgan.⁸⁶

El fet que el desplaçament no sigui una prioritat en l'agenda de l'actual Govern espanyol també s'ha replicat en les intervencions de la representació espanyola en els dossiers específics per conflictes o temàtics a les sessions del Consell. Una anàlisi detallada de les principals crisis de desplaçament⁸⁷ indica que Espanya no ha esmentat ni una sola vegada els desplaçats (interns o refugiats) en les seves declaracions sobre el Iemen, l'Iraq, Somàlia o Colòmbia.⁸⁸

Una altra de les grans absències és a l'Agenda de Dona, Pau i Seguretat, que el Govern tant ha empès al Consell. Tot i haver participat activament en l'elaboració de la nova Resolució 2242 sobre dona en conflicte i d'incloure el tema de gènere de manera insistent en les seves intervencions, no hi ha cap referència al desplaçament causat per la violència sexual ni a la vulnerabilitat de les dones desplaçades o refugiades. Lamentablement hi ha molta evidència de l'impacte que té sobre les dones i les seves famílies aquesta forma de violència que s'utilitza com a arma de guerra en casos com el de Colòmbia. En aquest país, el 30% de les dones desplaçades ho han fet per violació sexual.⁸⁹

Un altre dels temes més promoguts per Espanya ha estat el control d'armes. Ha impulsat el Tractat de Comerç d'Armes a nivell internacional i regional i ha jugat un paper important en l'adopció de la Resolució 2220, l'objectiu de la qual és impedir el tràfic il·lícit i l'ús incorrecte d'armes petites i lleugeres. No obstant això, no ha tingut cap lideratge a exigir embargaments d'armes ni a demanar consistència en la seva aplicació, tot i que ja s'ha assenyalat la forta correlació que hi ha entre les armes i el desplaçament.

L'agenda preventiva s'ha convertit en una altra de les apostes estrella durant el seu mandat.⁹⁰ Qüestions com la mediació i la diplomàcia de segona via s'han recuperat reprenent l'esperit que va inspirar la creació de l'Aliança de les Civilitzacions. I encara que aplaudim aquests esforços es torna a trobar a faltar que no s'hagi incorporat la prevenció de conflictes per reduir el fenomen del desplaçament com un element fonamental d'aquest dossier.

El cas de Síria és una excepció, ja que el nostre país sí que ha inclòs la perspectiva dels desplaçats interns i dels refugiats com una problemàtica específica. Però no hi ha recomanacions específiques sobre aquests grups de manera concreta i l'enfocament utilitzat és de contenció (com evitar que segueixin el seu camí cap a Europa) i no de drets.⁹¹

A la Cimera Mundial Humanitària

Davant el context humanitari actual que bat rècords impropis del segle XXI, el secretari general de Nacions Unides, Ban Ki-moon, va organitzar la primera Cimera Mundial Humanitària de la història, el maig de 2016 a Turquia. El propòsit d'aquest esdeveniment era brindar als governs i organitzacions humanitàries un escenari internacional on promoure canvis per millorar la forma en què es presta ajuda i es dóna suport a les organitzacions locals, i defensar el Dret Internacional Humanitari que protegeix la població civil en conflictes i per defensar els drets de les persones que s'han vist obligades a fugir de conflictes i desastres naturals.

Aquesta Cimera es presentava com una oportunitat única perquè el Govern espanyol fes pública la seva responsabilitat amb el moviment de persones i anunciés la seva estratègia. Lamentablement aquest moment es va desaprofitar, ja que l'absència d'una visió i una aposta clara per aquesta problemàtica es va fer palesa en el discurs oficial de la representació espanyola, que no va incloure el desplaçament entre les seves línies prioritàries d'acció.⁹²

Sí que hi va haver una al·lusió específica a aquest tema en una de les intervencions oficials en què Espanya va explicitar que els preocupa la situació de desprotecció

A Europa només ha arribat un 8% dels refugiats del món. Representen poc més de l'1% de la població europea.

que viuen els desplaçats interns. Concretament van demanar que la Convenció de Kampala, la normativa que fins ara només està vigent en països africans, s'ampliés a la resta del món. Aquest és el primer instrument internacional legalment vinculant en matèria de protecció i assistència per a desplaçats interns que engloba tot un continent. Estableix un conjunt de drets i estàndards, identifica els estats com els principals responsables per respectar i protegir aquests drets, i buscar solucions sostenibles. És, per tant, un marc normatiu molt necessari per respondre a les necessitats d'aquestes persones i per això aplaudim que Espanya aposti per estendre-ho a altres països més enllà d'Àfrica. Lamentablement no es pot afirmar que hagin posat aquesta iniciativa en marxa ni que ho hagin proposat en fòrums com el del Consell de Seguretat o el de la Unió Europea.

A més d'aquesta proposta concreta (tot i que encara sense fer-se efectiva), no es va fer cap al·lusió al desplaçament en qüestions relacionades amb aquest fenomen com el Dret Internacional Humanitari, la prevenció i resolució de conflictes, ni el finançament humanitari.

A la Unió Europea

La Unió Europea i els seus països membres han tingut el seu propi protagonisme en la crisi de desplaçament global, encara que el que passa a les portes europees no sigui més que la punta de l'iceberg del que passa en altres punts del món⁹³. Només ha arribat un 8% dels refugiats del món.

Ja ha estat extensament criticada la política europea davant la sobtada arribada de persones a les seves fronteres, especialment a Grècia i Itàlia. L'únic objectiu ha estat contenir els fluxos migratoris sense importar el cost per a les persones desplaçades ni tenir en compte les violacions de drets que s'han produït. Els successius tancaments de fronteres sense preavís, la brutalitat policial, la intimidació autoritària, les tanques i murs ràpidament construïts, els 10.000 menors no acompanyats perduts, els més que dubtosos procediments de petició d'asil, són la veritable "crisi". Aquestes mesures estan consolidant un doble procés: el de blindatge a l'interior d'Europa i el d'externalització de les fronteres europees a tercers països. Lamentablement aquesta estratègia ens situa a la cua en la defensa dels drets humans i esdevé la nostra (vergonyant) carta de presentació al món. La regió que un dia va ser l'exemple a seguir per la seva defensa de la Carta dels Drets Humans ha creat un terrible precedent per a la resta dels països que acullen refugiats i ha perdut tota la seva legitimitat guanyada al llarg de les dècades passades.⁹⁴

L'exemple més il·lustratiu de la disposició d'Europa d'anteposar el control migratori al respecte dels drets és l'Acord UE-Turquia. La llista de raons són nombroses i d'enorme calat. Vulnere la legalitat internacional, especialment el dret d'asil, trasllada la responsabilitat de la UE a un tercer país, avala la detenció de potencials refugiats (fins i tot menors⁹⁵) i utilitza les persones necessitades de protecció internacional com a moneda de canvi en les negociacions.⁹⁶ Turquia ha rebut a canvi 6.000 milions d'euros per a la gestió interna dels refugiats, i amb això la UE s'ha pretès desentendre del problema.

Entenent l'envergadura d'aquest problemàtic acord, tots els grups parlamentaris espanyols van consensuar la seva posició en contra d'aquesta proposta avalats per

El joc de mercadeig està sent el símbol de la UE a l'agenda migratòria comprant a força de taló tercers països perquè frenin el flux de persones.

l'opinió pública i el suport de la societat espanyola.⁹⁷ El Govern en funcions hauria d'haver assumit la decisió per unanimitat del Congrés i haver-la portat a Brussel·les, i exigir frenar l'acord en els termes en què estava plantejat. No obstant això, va donar l'esquena a la decisió parlamentària i va donar suport finalment a l'Acord que es va fer efectiu el març de 2016.

Una altra de les fites en l'àmbit regional en la gestió migratòria ha estat la Cimera de La Valletta al novembre de 2015, que va congrega caps d'estat i de govern europeus i africans en un intent de reforçar la cooperació i abordar els reptes actuals de la migració. Però lluny de preservar i prioritzar les persones i els seus drets, el control i el fre de la migració va ser l'enfocament utilitzat⁹⁸. I la UE ho va fer com està gestionant aquesta agenda, a força de taló. Així doncs els països africans van seure a la taula a negociar després que la Comissió posés un llaminer fons fiduciari de 1.800 milions d'euros a la seva disposició per a projectes de desenvolupament condicionats a acords de readmissió i control migratori.⁹⁹ Alguns mesos després ja s'ha pogut veure la traducció exacta d'aquests acords que il·lustren el camí de no retorn pel qual ha optat Europa. Al juny de 2016 es va filtrar una proposta que s'estava tancant a Brussel·les en la qual s'oferia al Sudan una significativa suma de diners a canvi, entre altres coses, de la gestió de les seves fronteres.¹⁰⁰ D'aquesta manera els diners del Fons Fiduciari es destinaran a posar càmeres i escàners, a la formació de policies i a la construcció de camps amb sales de detenció.¹⁰¹ El Govern espanyol, que va ser el primer estat de la Unió Europea a comprometre finançament, ha destinat ja tres milions a aquest fons.¹⁰²

Donant continuïtat a l'acordat a la Cimera de La Valletta, al juliol de 2016 es va acordar el nou Marc d'Associació sobre Migració¹⁰³. Elaborat per la Comissió Europea, és la pedra angular que guiarà la política exterior europea per al control migratori. Inclou qüestions com augmentar el nombre de retornats als seus països d'origen, adulterar l'ajuda a qui millor es postuli com a protector de les seves fronteres i negociar sense importar amb qui i els seus antecedents en la defensa dels drets humans.¹⁰⁴ Els recents plans acordats no són més que el principi d'una estratègia que portava temps gestant-se a Brussel·les i l'embrió del qual era a la política migratòria que Espanya porta implementant des de principis del mil·lenni. De fet, l'experiència espanyola ha estat presa per la Unió Europea com el model a seguir.¹⁰⁵

2.4. BLINDATGE DE FRONTERES A CASA

"Vaig intentar creuar diverses vegades a Espanya a través de Ceuta, però sempre em van tornar al Marroc. Els meus germans són a Alemanya i vull ser amb ells, ja no em queda ningú al meu país. Per això vaig decidir creuar per Algèria, Líbia i des de Grècia vaig arribar a Sèrbia. Vaig tenir molta por, sóc una dona i viatjava sola. Diuen que ens retronaran. No tinc res més, m'he quedat sense diners. Vaig creure morir en el camí en diverses ocasions. No puc tornar al Marroc. No puc".

Fàtima. Havia estat viatjant durant dos mesos des que va sortir del Marroc.

El germen de la política migratòria europea

L'arribada dels caiucs a Canàries al 2006 va enfrontar per primera vegada la societat espanyola i els seus dirigents amb la cruesa de qui dóna fins i tot la seva vida per un futur millor. Aquell any l'arribada de migrants es va disparar fins a arribar a més de 30.000 el nombre de registres, multiplicant les xifres d'anys previs. Va ser coneguda com la "crisi dels caiucs".

Les autoritats espanyoles no van trigar a donar una resposta a aquesta suposada crisi i amb una urgència sense parangó van posar en marxa, entre altres estratègies, el Pla Àfrica.¹⁰⁶ Aquestes iniciatives van convertir la lluita contra la immigració 'il·legal' en la justificació per al desplegament diplomàtic, econòmic i militar espanyol al continent africà.

Així doncs el Pla Àfrica i altres acords de cooperació que el van seguir, que deien ser a disposició del desenvolupament del continent africà, tenien objectius menys bondadosos, com l'externalització de les fronteres i la instrumentalització de l'ajuda al desenvolupament.¹⁰⁷ Amb aquesta estratègia Espanya va aconseguir ampliar el nombre de socis africans amb l'esperó de promeses de desemborsaments de fons, acords d'inversió, millores en les transaccions comercials, a canvi que ells controlessin els seus límits i asseguressin que tancaven el pas a qui es dirigís cap al nord. Bon exemple d'això va ser l'ascens meteòric dels països de l'Àfrica Occidental, ruta clau de la migració, que van rebre entre 2005 i 2008 el 74% del total dels fons de cooperació espanyola, molt per sobre de qualsevol altra regió, constatant el canvi de rumb d'aquesta política¹⁰⁸. En paral·lel, Espanya va signar més d'una desena d'acords en matèria d'immigració amb molts d'aquests països principals nous socis de la cooperació.¹⁰⁹ A més es van tancar un nombre significatiu de tractats bilaterals sota diferents denominacions (declaracions conjuntes, memoràndums d'entesa). L'objectiu ha estat gestionar també els fluxos migratoris que s'han mantingut en la confidencialitat administrativa i dels quals es coneix poc.¹¹⁰ Amb tot això, Espanya ha aconseguit crear una nova frontera sud més al sud custodiada pel Marroc, Mauritània, Senegal, Gàmbia i Guinea, entre d'altres.

"Espanya va ser un dels promotors de l'enfocament multidimensional (a Europa) i de la necessitat d'abordar la migració sobre la base de la cooperació" Ministre d'Exteriors, 2015

Tancant fronteres

Una altra de les respostes polítiques a la crisi migratòria ha estat posar a la costa atlàntica i mediterrània i a les zones transfrontereres un sistema de vigilància d'última tecnologia, desplegaments policials i militars, concertines i tanques amb fulles, avions, helicòpters, càmeres tèrmiques, detectors electrònics de presència de persones, centres de detenció, operatius de rescat al mar.¹¹¹

CUADRO 1

Quan costa emmurallar les nostres fronteres i quin cost té?

El cost de mantenir un vaixell i un avió per a la vigilància de fronteres és de 3.700 euros l'hora. ¹¹²	Aquesta quantitat equival a la renda anual total de deu ciutadans de Sierra Leone.
La instal·lació i el manteniment de les tanques ha suposat 22.086 euros diaris des de 2005. ¹¹³	Un cap de família nombrosa a Espanya rep una ajuda pública diària de 54 euros per cobrir despeses d'habitatge, necessitats bàsiques i diners de butxaca. ¹¹⁸
Espanya ha estat el principal receptor d'ajudes de la UE per implantar mesures de seguretat de fronteres. Ha rebut 485 milions d'euros. ¹¹⁴	Espanya rebrà de la UE 95 milions per acollir els prop de 16.000 refugiats que ha de reubicar entre 2015 i 2016. ¹¹⁹
L'empresa espanyola Indra ha rebut més de vuit milions de la UE per a projectes de control fronterer a la regió. ¹¹⁵	Nepal ha rebut ajuda espanyola per valor de mig milió d'euros després del terratrèmol que va afectar a tres milions de persones. ¹²⁰
Es calcula que el cost per a Espanya del desenvolupament del sistema de vigilància és d'uns 300 milions d'euros. ¹¹⁶	El pressupost espanyol d'ajuda humanitària per al 2015 va ser de 45 milions d'euros. ¹²¹
Només en un any Espanya es gasta gairebé 40 milions d'euros en reparar i reforçar les tanques. ¹¹⁷	El pressupost pels CETI el 2016 es de 16,3 milions d'euros. ¹²²

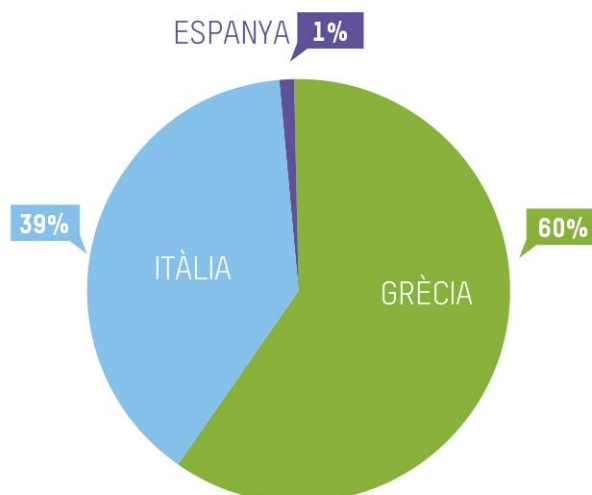
En l'última dècada han mort més de 1.600 persones intentant arribar a Espanya. El nombre de desapareguts podria doblar aquesta xifra.

A mesura que es feien efectives aquestes mesures, es tallava de manera radical l'arribada de persones que havien de buscar rutes alternatives, cada vegada més perilloses. Amb la implantació del sistema de vigilància a Gibraltar, es va tancar aquesta via, la més curta, i els migrants van optar per la de Canàries, molt més mortal, fins que la posada en marxa del mateix mecanisme de control els va derivar a creuar pels enclavaments de Ceuta i Melilla, que els obligava a saltar una tanca amb fulles. Malgrat el cost que va tenir per a les persones l'enduriment de l'entrada, per a les autoritats espanyoles (i europees) aquest va ser un exemple d'èxit i efectivitat. De fet, en un any van aconseguir reduir a la meitat les arribades a Espanya. Aquesta tendència a la baixa es va mantenir fins al 2011, any en el què torna a iniciar-se una major pressió migratòria que arriba fins als nostres dies.¹²³

A dia d'avui, tot i ser l'única entrada terrestre entre tots dos continents, Espanya és la porta menys utilitzada, amb prop de 3.000 persones al 2016, molt lluny dels més de 160.000 que han creuat Grècia o els 105.000 que han passat per sòl italià aquest any.¹²⁴ Fins i tot si es comparen amb les prop de 130.000 persones que han assolit la nostra frontera en l'última dècada, les dades que llança Espanya són poc significatives davant de les d'altres països europeus.¹²⁵ Només en un any van passar per Grècia més de 800.000 persones.¹²⁶

GRÀFIC 4

Distribució d'arribades per la Mediterrània

Font: ACNUR(2016)

Tot i així, va ser a casa nostra on van començar fa deu anys les arribades més nombroses, no superades fins al 2011 quan 61.000 migrants i refugiats van arribar a les costes italianes fugint de la Líbia de Gaddafi. D'aquí s'explica que Espanya fos pionera en aquesta política de control migratori i que fos qui més fons rebés de la UE per costejar els sistemes de vigilància.¹²⁷

La fortalesa que s'ha construït al voltant del nostre país ha obligat els migrants a canviar de recorregut encara que per a molts això signifiqui recórrer centenars de quilòmetres més, afegint més perill i incertesa.¹²⁸

El model a imitar?

L'efectivitat aconseguida amb els mecanismes de contenció migratòria explica que Espanya sigui el model a seguir pels seus socis europeus. Per exemple diversos líders europeus, entre ells David Cameron, van citar el nostre país com un model a seguir en la lluita contra la immigració en el Consell Europeu d'abril de 2015.¹²⁹ Frontex, l'agència de control de les fronteres exteriors europees, també ha pres Espanya com a model en el seu últim informe en què analitza els fluxos entre Europa i Àfrica.¹³⁰

Els successius governs espanyols s'han encarregat també de defensar i afalagar aquest model en els últims anys.¹³¹ Segons les autoritats, els acords de readmissió amb tercers països han estat un èxit.¹³² Des que es van posar en marxa han instat altres països membres i la mateixa Comissió Europea que s'hi inspiressin per replicar-los en altres països.¹³³ També defensen que Europa ha d'apostar per un model multidisciplinari o, dit d'una altra manera, oferir un llaminer paquet de mesures que inclogui més inversió, millors tractes comercials, més finançament, més ajuda a canvi que controlin el flux migratori. Mentre Espanya ha reduït la seva Ajuda al Desenvolupament en un 70% des de 2008.

"Davant la sol·licitud que em van fer diversos membres del Consell Europeu, vaig tenir l'ocasió d'exposar l'experiència espanyola en matèria de gestió de fluxos migratoris. Aquesta experiència va ser considerada com un model que ha de seguir el conjunt d'Europa " President en funcions Rajoy 2016.

I la Unió Europea n'ha pres nota, com així ho demostren els últims avenços que està duent a terme. Exemples d'això han estat la Cimera de La Valletta o el Marc d'Associació sobre Migració, que denoten una clara inspiració espanyola.¹³⁴ Però aquests només han estat el colofó després de mesos de discussió en múltiples reunions de Consell Europeu on l'estratègia espanyola va ser el model emulat. També seguint la recepta espanyola, la UE ha aconseguit acordar mesures per expulsar els migrants o tancar-los el pas, però no per millorar les seves condicions d'acollida o acordar una quota obligatòria de refugiats. Seguint l'exemple d'Espanya, diversos països europeus, com Hongria, Àustria o Macedònia, han fortificat les seves fronteres amb tanques.

Un model d'esquena als drets humans

El model de gestió dels fluxos migratoris mantingut pels successius governs espanyols sembla haver obviat el cost que té sobre els drets dels migrants i refugiats que arriben a la nostra frontera.

Aquest model ha tingut un únic objectiu: frenar l'arribada de persones. I per això s'han posat en marxa mesures que no han incorporat previsions en matèria de drets humans i que han estat denunciades en reiterades ocasions per anar en contra del dret internacional, europeu i nacional.¹³⁵ En els últims anys diversos organismes han reclamat al Govern que cessin aquestes pràctiques.

"Europa ha d'aprendre del que Ceuta porta anys treballant".
Ambaixadora hongaresa a Espanya.
Setembre 2015

CUADRO 2

Un model d'esquenes als drets humans denunciat reiteradament

De manera il·lustrativa s'han recopilat algunes de les més recents denúncies interposades al Govern espanyol per òrgans estatals, regionals i internacionals per la seva gestió migratòria.

EL DEFENSOR DEL POBLE	• Per la reforma de la Llei d'Estrangeria de 2015.¹³⁶ • Per la vulneració dels drets dels migrants expulsats.¹³⁷
EL TRIBUNAL EUROPEU DE DRETS HUMANS	Per les devolucions sumàries a la tanca de Melilla. ¹³⁸
EL CONSELL D'EUROPA DE DRETS HUMANS	Per la falta d'un procediment policial per efectuar les expulsions. ¹³⁹
EL COMITÈ DE DRETS HUMANS DE NACIONS UNIDES	En l'informe de 2015 on avalua el compliment d'Espanya en la protecció dels drets humans destaca tres qüestions concretes sobre l'agenda migratòria. En concret: les condicions dels CIE, l'ús de la força i les devolucions en calent. ¹⁴⁰
EL COMITÈ CONTRA LA TORTURA DE LES NACIONS UNIDES	• Per la reforma de la Llei d'Estrangeria. • Per la situació d'amuntegament i males condicions dels CETI.¹⁴¹

Acords sense garanties

Els acords migratoris entre Espanya i els seus socis africans, subscrits en les últimes dècades, s'han caracteritzat per l'absència de clàusules en matèria de protecció de drets humans de les persones afectades per aquests instruments reguladors. Només alguns tenen referències en aquest sentit¹⁴². I únicament un, el signat amb Algèria, inclou un article específic.¹⁴³ El risc de no condicionar els pactes al compliment dels drets és encara més gran davant l'opacitat amb la qual s'han desenvolupat alguns d'aquests protocols i queden en mans del poder executiu espanyol i al marge del control parlamentari.¹⁴⁴

El memoràndum d'entesa signat al 2007 amb Mauritània és un exemple il·lustratiu dels abusos i violacions que poden donar-se davant d'un acord sense condicions en aquesta matèria.¹⁴⁵ Aquest protocol va obligar el país magribí a readmetre tots els qui sortissin de les seves costes, fossin o no nacionals i, a més, es va aprovar el patrullatge d'unitats espanyoles terrestres i aèries a Mauritània. El resultat d'aquest acord va ser denunciat davant la violació dels drets dels migrants i d'alguns refugiats per les forces de seguretat mauritanes, que en ocasions van practicar detencions arbitràries, van participar en activitats delictives organitzades i van infligir maltractaments a persones acusades de tenir la intenció de traslladar-se a Europa per mitjans irregulars.¹⁴⁶ A més, al centre en el qual eren retinguts estaven sotmesos a un règim d'incomunicació i de privació de llibertat¹⁴⁷. Davant la manca de disposicions específiques sobre la protecció dels drets dels migrants, Espanya no tenia obligació d'exigir a Mauritània que els garantís. En qualsevol cas, això no eximeix que el Govern espanyol compleixi amb certes garanties bàsiques.¹⁴⁸ Així ho ha dictat la jurisprudència internacional i els òrgans de control en matèria de protecció dels drets humans, inclòs el Tribunal d'Estrasburg.¹⁴⁹

Concertines i fulles: una mesura inhumana i mortal

Les tanques són l'últim obstacle abans de trepitjar sòl europeu, però per assolir-les han de superar les concertines i les fulles. Aquests instruments de coerció van ser retirats, en part, al 2007 pel Ministeri de l'Interior ja es va constatar la gravetat de les lesions que produïen a les persones que intentaven saltar la tanca. Però els més perillosos van quedar i van causar la mort d'un senegalès al 2009 i una altra al 2011.¹⁵⁰

Han estat innumbrables les instàncies que han denunciat aquesta mesura des que es van posar al 2005. Ja al 2006, l'Associació Independent de la Guàrdia Civil (ASIGC) va plantejar la seva profunda preocupació per les lesions que pot causar aquest sistema quan una persona cau de les tanques.¹⁵¹ També han estat condemnades pel Defensor del Poble, que va demanar-ne en dues ocasions al Ministeri de l'Interior la retirada¹⁵² i per nombroses organitzacions de drets humans espanyoles i internacionals.¹⁵³ El Comissari del Consell d'Europa de Drets Humans també s'ha sumat a aquestes crítiques i ha denunciat que només serveixen per augmentar els perills per als migrants i refugiats.¹⁵⁴ Però a més és contrària a la mateixa Constitució Espanyola, que, en l'article 15, vetlla pel dret a la vida i a la integritat física i moral de les persones, "sense que, en cap cas, puguin ser sotmeses a tortura ni a penes o tractes inhumans o degradants".

Tot i això, les concertines i les fulles segueixen actualment coronant les tanques de Ceuta i Melilla.¹⁵⁵

Ús excessiu de la força

La llista d'evidències de l'ús excessiu de la força per les unitats policials espanyoles per evitar que migrants i refugiats entrin en sòl espanyol o per tornar-los al Marroc és ja extensa. Els testimonis recollits per les organitzacions assenyalen que han estat colpejats amb porres amb l'objectiu de fer-los caure de la tanca, gasejats i atacats amb boles de goma generant-los en ocasions ferides greus.¹⁵⁶ En algunes imatges s'ha pogut constatar com seguien empenyent-los fins i tot estant inconscients.¹⁵⁷ Aquests fets han estat durament criticats per ACNUR¹⁵⁸ i per la Comissària d'Interior de la Unió Europea.¹⁵⁹

"És la primera vegada que veig un país intentar legalitzar la devolució d'immigrants" Comissari d'Europa de Drets Humans, 2015

Davant aquests fets de violència injustificada, diverses desenes de guàrdies civils han estat imputats per la seva actuació en les tanques¹⁶⁰. Mentre que a l'altre extrem, el Ministeri de l'Interior va optar recentment per condecorar vuit guàrdies civils després de ser absolts d'una demanda per haver agredit un immigrant.¹⁶¹ Aquesta decisió va ser severament criticada per més d'un centenar d'organitzacions.¹⁶²

Tancats a Ceuta i Melilla

Els que finalment són capaços d'arribar a Espanya, han de romandre als enclavaments tramitant el procés de sol·licitud d'asil fins que la Prefectura Superior de Policia dóna permís per a la seva sortida. Els que gestionen els seus papers des de Ceuta, no es poden moure fins que finalitza el procediment d'asil, fet que pot durar mesos o fins i tot anys.¹⁶³

Aquesta manca de llibertat de moviment, que no afecta els qui inicien el tràmit a la península, vulnera les lleis nacionals tal com ja han dictat diversos tribunals.¹⁶⁴ També infringeix acords internacionals com el Pacte Internacional de Drets Civils i Polítics, que estableix que qualsevol persona que resideixi legalment en un territori pot circular lliurement.¹⁶⁵ Aquelles persones la sol·licitud de les quals s'hagi admès a tràmit estan sota aquesta categoria, i, per tant, tenen dret a moure's.

Així doncs, amb aquesta mesura, el Govern no només contravé la legislació espanyola, europea i internacional sinó que, a més, crea una situació discriminatòria entre els qui sol·liciten asil a aquests enclavaments i els que ho fan a la península.

Les devolucions col·lectives es legalitzen

Sens dubte la mesura que més denúncies ha suscitat ha estat les expulsions sumàries dels enclavaments espanyols al Marroc. Hi ha nombrosos indicis i evidències¹⁶⁶ que demostren com la Guàrdia Civil captura els qui ja són a la tanca espanyola, o després de passar-la, i els retorna immediatament al Marroc sense el degut procediment d'identificació, sense donar-los oportunitat de sol·licitar asil, sense transmetre'ls el seu dret a fer-ho, ni impugnar la seva devolució.

Aquesta pràctica, que porta anys implementant, encara que actualment a un ritme creixent,¹⁶⁷ comporta l'expulsió de desenes de persones a l'any i contravé la legislació europea i internacional, concretament, el Conveni de Drets Humans de la UE¹⁶⁸, la Carta de Drets Fonamentals de la UE¹⁶⁹, el Codi de Fronteres de Schengen¹⁷⁰, la Directiva del Procediment d'Asil de la UE i la Convenció sobre l'Estatut de Refugiat de 1951¹⁷¹ i el Pacte Internacional de Drets Civils i Polítics.¹⁷²

Les autoritats espanyoles han argumentat reiteradament¹⁷³ que les persones que creuen de manera irregular a través de les tanques no requereixen protecció internacional ja que són migrants econòmics. Però amb aquest raonament es passa per alt que tota persona té dret a demanar asil¹⁷⁴, independentment del seu lloc de procedència, ja que pot estar sotmès a persecució individual (per religió, raça, política, orientació sexual, entre d'altres) sense que necessàriament provingui d'un territori en conflicte. A més, en ser expulsats de manera expeditiva, els menors poden estar subjectes a aquesta pràctica. Si és el cas, suposaria una infracció de les obligacions contretes per Espanya, en ser signant de la Convenció sobre els Drets de l'Infant.¹⁷⁵

El Govern no només ha fet el sord a les innombrables denúncies realitzades per organitzacions espanyoles, el Consell d'Europa de Drets Humans, la Defensora del Poble, ACNUR¹⁷⁶ sinó que a més ha legalitzat aquest procediment. Amb la reforma de la Llei d'Estrangeria aprovada al març de 2015 s'ha donat cobertura legal a les devolucions il·legals des dels enclavaments a través de la figura de "rebuig de frontera". Aquest instrument legal no té garanties ni procediments que salvaguardin el dret a demanar asil (ja que són retornats de manera immediata), ni el principi de no devolució de la Convenció de Refugiats de 1951 (ja que poden ser expulsats a un país on la seva vida corre perill).¹⁷⁷

Les veus crítiques no han deixat de ressonar des que s'ha posat en marxa aquesta reforma, incloses les mateixes Nacions Unides¹⁷⁸. Però no semblen ressonar en el Govern, que ja ha declarat que mantindrà aquesta figura legal. Veurem si el recurs ja al Tribunal Constitucional pot fer canviar la posició governamental.¹⁷⁹

A més, resulta xocant la incoherència de la política espanyola de portes endins davant del que defensa fora. En l'Acord UE-Turquia, el president Mariano Rajoy va declarar¹⁸⁰ que havia aconseguit pressionar els seus socis europeus perquè s'inclogués en aquest tractat un tractament individualitzat per a tots els que arribessin a sòl grec, i garantir així el seu dret d'asil. Sorpren que no defensi la mateixa postura per als qui arriben a territori espanyol.

"Defenseu que no hi hagi expulsions col·lectives de persones des de les illes gregues cap a cap altre país." President en funcions Mariano Rajoy 2016.

Portes tancades per als subsaharians

Al 2014 es van obrir dues noves oficines a Ceuta i Melilla per gestionar l'augment de les sol·licituds d'asil. Però de poc han servit per a les persones de l'Àfrica Subsahariana ja que, un any després de la seva obertura, ningú no ha pogut accedir-hi ja que la policia marroquina impedeix la seva aproximació a l'entramat fronterer. En ser-los denegats el pas, no els queda més remei que arriscar les vides creuant en barques o per les tanques per arribar a territori europeu. Aquesta pràctica contrasta amb les dades ofertes per l'ACNUR segons les quals un 70% de les persones que intenten franquejar la tanca són potencials sol·licitants d'asil.¹⁸¹

És un cas flagrant de discriminació que ha estat denunciat davant el Comitè d'Eliminació de la Discriminació Racial de Nacions Unides pel Comitè René Cassin.¹⁸² S'hi va presentar el cas d'un home malià que no va tenir més remei que mostrar la seva intenció de sol·licitar asil des de la tanca de Melilla. Tot i això va ser retornat al Marroc. La Defensora del Poble també ha reclamat al Govern explicacions sobre aquesta actuació i la justificació obtinguda ha estat la defensa de les fronteres i l'aplicació de l'Acord Hispano-Marroquí.¹⁸³

Les traves per a sol·licitar asil

Sol·licitar asil és un dret, però només es pot posar en pràctica si el que vol cursar-lo té la informació necessària, en el seu idioma i en un llenguatge comprensible. Ha de conèixer, a més, el funcionament del procediment i les condicions d'acollida.

Però segons critiquen les organitzacions¹⁸⁴ i la Defensora del Poble¹⁸⁵, l'escassa informació que ofereixen els centres d'internament d'estrangers (CIE) és la raó per la qual les persones refugiades no poden exercir el seu dret. Se'ls lliura un fullet que és una fotocòpia de mala qualitat i en alguns casos il·legible. Tenint en compte que la informació que conté és vital per poder garantir-los la protecció que requereix, aquesta mesura és més que insuficient.

Tampoc no se'ls dona informació completa sobre els terminis i els criteris sobre la seva sol·licitud, per la qual cosa molts es veuen expulsats sense que hagin tingut temps per exercir el dret a sol·licitar asil. La suma de totes aquestes greus mancances posa les persones en situació de màxima desesperació i incrementa l'angoixa que han anat acumulant des que van sortir dels seus països.

Sobreviure als centre d'estada temporal d'immigrants (CETI) i als centres d'internament per a estrangers (CIE)

Els CETI estan pensats com a primera acollida i per a un període curt d'estada. El de Melilla és el major punt d'entrada per als refugiats, que al 2015 ha acumulat el 60% del total de les sol·licituds d'asil d'Espanya.¹⁸⁶ Amb una capacitat de 480 persones, encara que ha arribat a albergar-ne més de 2.000, és un lloc que dista molt de complir amb els requisits mínims establerts a les directives europees o la Convenció de Drets del Menor.¹⁸⁷ L'amuntegament, la inadequació de les instal·lacions per a períodes llargs d'estada i la impossibilitat de prestar assistència especialitzada per a les persones necessitades de protecció internacional són algunes de les raons per les quals no compleixen els estàndards.¹⁸⁸ Lluny de complir el seu objectiu d'estades curtes, els seus residents passen almenys quatre mesos i alguns més d'un any.¹⁸⁹

Els CIE, tot i tenir caràcter no penitenciari, són instàncies en què es reté els migrants en situació irregular, amb l'objecte de facilitar-ne l'expulsió, durant un període màxim de 60 dies. Però també hi ingressen persones potencialment subjectes a protecció internacional, com es va denunciar amb la resolució col·lectiva al 2015 de quaranta persones, entre elles presumptes menors d'edat.¹⁹⁰

Les condicions de vida als centres, la manca d'informació sobre el temps que s'hi estaran, l'absència de mesures de convivència ni normatives de funcionament

De les 7.800 sol·licituds d'asil a Melilla al 2015, cap correspon als d'origen subsahariana.

"... Aquestes persones (els subsaharià) no tenen dret a asil" Ministre d'Exteriors 2015

intern i l'escassetat de serveis adaptats a les necessitats, agreugen la situació de vulnerabilitat en la qual es troben ja aquestes persones. ACNUR i moltes altres organitzacions porten temps reclamant al Govern una millora significativa i fins i tot un canvi del model d'acollida, però aquest segueix sense arribar.¹⁹¹ Fins i tot la recomanació feta per la Defensora del Poble per millorar les condicions dels CETI als enclavaments i equiparar-los als de la península ha estat rebutjada pel Govern.¹⁹² A més, han estat moltes les organitzacions que han demanat el tancament dels CIE perquè sotmeten, en realitat, les persones a un règim carcerari en el qual no tenen llibertat. Aquest procediment està totalment injustificat ja que són internats per ser irregulars, tot i que això no és un delict.¹⁹³

Les dificultats de ser refugiat a Espanya

Ser sol·licitant d'asil a Espanya no és garantia de protecció, especialment si ho comparem amb els seus socis europeus. Segons reflecteixen les dades d'Eurostat (vegeu Taula 6), de mitjana els països membres de la UE concedeixen protecció internacional al 52% dels sol·licitants, mentre que a Espanya només al 31%.¹⁹⁴

TAULA 6

Resolucions finals sobre protecció internacional a Espanya

	ADMESOS (milers)	REBUTJATS (milers)	TOTAL (milers)	% REBUTJATS
2013	535	1.843	2.365	78%
2014	1.585	2.029	3.614	56%
2015	1.020	2.220	3.240	69%

Font: Eurostat(2016)

Entre els possibles tipus de protecció internacional, Espanya ha optat per prioritzar la protecció subsidiària davant l'estatut de refugiat. Concretament, al 2015, el 80% de les resolucions aprovades es van fer sota la figura de protecció subsidiària i només un 20% va ser reconegut com a refugiat. Per al conjunt dels països de la UE el pes és justament l'invers on per a aquest mateix any el 74% de les sol·licituds es van convertir en estatuts de refugiats.¹⁹⁵ La diferència en la protecció atorgada s'atribueix a la interpretació que els estats membres fan dels criteris de la Directiva d'Asil de la UE i de les polítiques nacionals, però a la pràctica té diferències notables. El titular de la protecció subsidiària ha de sol·licitar la renovació en transcórrer els cinc anys i, en aquest moment, s'analitza si és procedent o no la seva continuïtat en aquesta situació, en canvi, el titular de l'estatut de refugiat no ha de fer un nou estudi de l'expedient. Per a la concessió de la nacionalitat espanyola, als refugiats se'ls exigeix encinc anys de residència mentre que els beneficiaris de protecció subsidiària no tenen cap privilegi per a l'accés a la nacionalitat.¹⁹⁶

El Tribunal Suprem, al febrer de 2016, ja va dictar en una sentència en què es reconeixia el dret a obtenir l'estatut de refugiat als demandants per no considerar-se suficient la protecció subsidiària.¹⁹⁷

3.UN MOMENT PER AL CANVI

"Ja no hi ha feina a la regió on vaig néixer. La meva família i jo vam ajuntar diners venent bestiar i treballant com a jornalers al camp perquè pogués anar-me'n. Vam estar un any preparant aquest viatge. Tenia alguna idea sobre els perills, veia a la televisió les morts a la Mediterrània, la inestabilitat a Líbia, però no tenia una altra opció. He de cuidar i defensar la meva família com sigui. Totes les expectatives estan posades en mi".

Yaya. Originari de la regió de Casamance (Senegal). Espera en un gueto d'Agadez, a Níger, a emprendre el viatge pel desert fins arribar a Líbia.

Som davant d'un moment lamentablement històric: 65.300.000 desplaçats per conflictes, 20 milions obligats a sortir de casa per desastres naturals només al 2015 i 224 milions de migrants econòmics. Es baten rècords mai aconseguits del nombre de persones desplaçades mentre que presenciem les arriscades estratègies a què s'enfronten els que intenten salvar les seves vides o buscar un futur millor. Els qui aconsegueixen arribar al seu destí després d'un perillós camí s'enfronten a un entorn hostil i intolerant. En molts casos, les comunitats que els acullen (concentrades en països en desenvolupament) estan normalment sobrepassades i la seva predisposició inicial s'acaba consumant.

Les raons i les conseqüències dels qui han decidit per una o altra raó sortir de la seva llar són massa vastes perquè siguin assumits per uns pocs països, per molt solidaris i generosos que siguin. Aquest és un problema global que requereix una solució global.

Davant d'aquest context, el secretari general de Nacions Unides va anunciar la necessitat de dur a terme la primera Cimera d'Alt Nivell sobre Migració i Refugi al setembre de 2016, en el marc de la 70 Assemblea General.¹⁹⁸ L'objectiu és acordar una visió conjunta que estableixi la responsabilitat de tots els països amb aquest assumpte i defineixi un sistema predictable per respondre a aquest desafiament mundial. Aquest esdeveniment anirà acompanyat de la Cimera de Líders sobre Refugiats afavorida pel president Barack Obama perquè els països augmentin els seus compromisos de reassentament i d'ajuda.¹⁹⁹

Aquesta és, sens dubte, una oportunitat única per arribar a un consens polític i posar en marxa un pla d'acció que se centri a salvar vides, a brindar protecció i assistència, i a respectar la dignitat de les persones. Encara que perquè sigui efectiu ha d'estar basat en l'escrupolosa protecció del dret internacional per als refugiats, els drets humans i el dret humanitari.

Per a Espanya és una ocasió única que no pot desaproveitar. Ha d'utilitzar aquesta Cimera per fer un gir radical a la seva política de migració i iniciar un nou camí en l'agenda de desplaçament, on els drets prevalguin per sobre de qualsevol altra política. Aquesta nova posició li permetrà deixar enrere la política migratòria de les últimes dècades, caracteritzada pel tancament de fronteres, la no assumpció de la seva responsabilitat mundial, els obstacles per a una arribada digna i la vulneració de drets bàsics que, sorprenentment, li han atorgat un més que dubtós paper modelic en el si de la UE. Amb aquest punt d'inflexió, esperem que Espanya es converteixi en baluard dels drets de les persones desplaçades.

Espanya està en una posició privilegiada per fer aquest canvi: té el suport de gran part de la societat²⁰⁰. No hi ha partits polítics xenòfobs o racistes (a diferència d'altres socis europeus) que exigeixin una posició més conservadora i disposa dels recursos humans, financers i tècnics per donar una resposta efectiva a la crisi global. És el moment que Espanya mostri la seva responsabilitat amb el desplaçament de persones.

QUADRE 3. Compromisos dels partits polítics

Els conflictes, el control d'armes i l'Ajut Humanitari, qüestions claus en l'agenda de desplaçament global, no han estat una prioritat en la carrera a la Moncloa dels partits polítics espanyols.

Ja en els seus programes per a les eleccions del 20 de desembre de 2015 es podia comprovar que tot just apareixien propostes sobre protecció de civils o resolució de conflictes i en els documents presentats per a es segones eleccions del 26 de juny de 2016 s'ha tornat a invisibilitzar la política exterior en general.

El PSOE es compromet a acollir un major nombre de persones, de programes de reassentament i d'admissions humanitàries. Podem advocar, en el seu Programa 20D, per revisar el sistema de tramitació de sol·licituds d'asil, al que afegia una revisió en la tramitació per motius de gènere. En el seu Programa de Govern va incloure la intenció d'augmentar el nombre de persones reasentades duplicant el compromís de l'anterior govern. A més, en el document de 50 mesures amb Esquerra Unida incorpora l'elaboració de les modificacions legals necessàries per garantir el dret d'asil, articulant vies segures i legals en recuperar la possibilitat de sol·licitar asil diplomàtic a ambaixades i consolats espanyols de tercers països i amb la concessió de visats humanitaris. A més, Esquerra Unida proposava en el seu programa anterior reformar la llei d'asil per incloure les condicions de sol·licitar protecció internacional a les ambaixades i consolats espanyols, així com la derogació de la Llei d'estrangeria. Ciutadans, en el seu Programa 20D, es comprometia a reformar la Llei d'estrangeria per evitar expulsions "en calent" que impedeixen el dret d'asil, compromís que desapareix del seu Programa 26J. Sobre el PP, el seu Programa 20D apostava per avançar en una política migratòria comuna, solidària, responsable i amb visió de futur i perquè la UE aconseguís adoptar una veritable política comuna de migració i asil per respondre al repte actual.

Pel que fa a Ajut Humanitari, pocs partits incloïen compromisos en els seus programes del 20D. PSOE parlava de potenciar-la i Ciutadans establia un "compromís específic estable". Cal destacar la PNL aprovada per totes les formacions, a excepció del PP, sobre el compromís del 10% del pressupost d'AOD destinat a Ajut Humanitari, compromís que perd pes en el seu Programa 26J i tornen al compromís específic estable del seu anterior programa.

Pel que fa al comerç d'armes, tant IU com PSOE, en els seus programes 20D, incorporaven el compliment de la Llei de comerç d'armes. IU, a més, proposava un major control i transparència i exigia el ple compliment del Tractat sobre el Comerç d'Armes. Ciutadans, encara que no feia cap esment al TCA en el seu Programa 20D, sí que va assumir el compromís de fer complir estrictament aquesta Llei en el document de Pacte amb PSOE. Compromís que torna a desaparèixer en el seu Programa 26J.

	VALOR					
CRITERIO 1	3, 33	1,7	2,7	1,5	2,2	2
CRITERIO 2	3, 33	2	0	1	0,5	1
CRITERIO 3	3, 33	2	0	0	3	0

Font: Poletika²⁰¹

4. RECOMANACIONS

El Govern i el Parlament, en primer lloc, han de donar al desplaçament de persones un lloc prioritari en la seva agenda nacional, europea i internacional. Per a això cal que hi hagi una voluntat política acordada per tots els grups polítics i guiada per la salvaguarda dels drets humans. Aquest no és un tema que pugui esperar, hi ha moltes vides darrere de qualsevol decisió, i per això fem una crida a les forces polítiques espanyoles que emprenguin sense més dilació les accions següents.

Promoure vies legals i segures

- Augmentar el nombre de reassentats fins a 15.675 per assolir la quota justa que li correspon durant el 2016.
- Complir amb el seu compromís de reubicar 15.888 refugiats procedents d'altres països europeus fins al 2017.
- Agilitar els processos administratius i burocràtics perquè arribin amb urgència a sòl espanyol els refugiats que estan a l'espera als països limítrofs (com Jordània o Líban), a Grècia i a Itàlia.
- Incloure en la legislació la figura del visat humanitari
- Accelerar les concessions d'asil per reunificació familiar tenint en compte que la unitat de la família és un dret essencial del refugiat.
- Desenvolupar el Reglament de la Llei d'asil de 2009 a fi d'introduir la possibilitat de presentar demandes de protecció internacional en les representacions a l'exterior.
- Concedir un major nombre de visats a estudiants que estan en tercers països per cursar els seus estudis.

Augmentar i salvaguardar l'Ajut Humanitari

- Incrementar el pressupost d'Ajut Humanitari a 150 milions d'euros al 2016 i prioritzar els principals focus de desplaçament incloent Síria, Colòmbia, Afganistan, Iemen i Somàlia.
- Augmentar l'Ajut Humanitari fins que arribi al 10% del total de l'ajuda al 2020.
- Assolir el 0,4% del total de l'ajuda al desenvolupament en la propera legislatura.
- Elevar els fons destinats a la crisi siriana per assolir la quota justa.
- No imputar les despeses derivades de l'acollida dels refugiats a Espanya com a ajuda al desenvolupament.

Promoure els drets dels desplaçats a l'exterior

- Impulsar l'agenda de desplaçament en tots els òrgans internacionals i europeus fent prevaler els seus drets davant d'altres interessos polítics o econòmics.
- Promoure en el Consell de Seguretat l'agenda de desplaçament perquè tingui un pes específic donada la correlació entre aquest fenomen i l'impacte sobre la pau i la seguretat mundial.
- Retirar el suport d'Espanya de qualsevol acord que no estigui en línia amb el Conveni de Ginebra dels Refugiats, la Carta dels Drets Humans i del Comitè dels Drets de l'Infant.
- Augmentar el control i la transparència del comerç d'armes espanyoles i frenar-ne la venda a països on hi hagi risc que s'utilitzin per cometre o

facilitar violacions del dret internacional, dels drets humans o del dret internacional humanitari, com les vendes a la coalició liderada per l'Aràbia Saudita.

Protegir els qui arriben a les nostres fronteres

- Revisar els acords bilaterals perquè incloguin clàusules específiques sobre la defensa i protecció dels drets dels migrants.
- Eliminar totes les concertines i fulles de totes les tanques sense excepció.
- Permetre la lliure circulació, incloent el trasllat a la península, als qui iniciïn el seu procés d'asil en els enclavaments de Ceuta i Melilla.
- Eliminar la figura de "rebuig en frontera" de la Llei d'estrangeria perquè no hi hagi empara legal de les expulsions sumàries.
- Permetre l'accés als centres d'asil de Ceuta i Melilla a tots els migrants, inclosos els d'origen subsaharià.
- Garantir que hi ha informació adequada i accessible perquè tota persona pugui conèixer els seus drets.
- Millorar les condicions de vida als CETI i CIE, augmentant l'espai i millorant els serveis, a més de reduir el temps de la resolució del tràmit d'asil.
- Augmentar el percentatge de sol·licituds d'asil aprovats i concedir un major nombre d'estatuts de refugiats equiparant-se a la mitjana europea.

Espanya ha d'acudir a la Cimera sobre Migració i Refugi i a la Cimera de Líders sobre Refugiats amb alguna cosa més que promeses i retòrica. S'ha de comprometre amb quotes, fons i accions concretes. Només així se'l veurà com un soci fiable i compromès amb la responsabilitat global que comporta donar una resposta eficaç al desplaçament global.

NOTES

- ¹ <https://acd.iiss.org/>
- ² LottaHarbom i Peter Wallensteen (2007). Armed Conflict, 1989- 2006. Journal of Peace Research. <http://jpr.sagepub.com/cgi/content/abstract/44/5/623>
- ³ <https://acd.iiss.org/>
- ⁴ Foundation for Peace (2016) Fragile States Index. <http://library.fundforpeace.org/library/fragilestatesindex-2016.pdf>
- ⁵ Segons estudi del Banc Mundial, de 37 estats fràgils al 2010 i d'ells gairebé la totalitat eren postconflicte o estaven en una situació de conflicte. J. Goldstone et al, (2010). A Global Model for Forecasting Political Instability, American Journal of Political Science, Vol. 54, No. 1, January 2010.
- ⁶ Control Arms Campaign, October 2003 http://www.controlarms.org/downloads/shattered_lives.htm
- ⁷ Control Arms Campaign (2013). Shattered Lives <http://policy-practice.oxfam.org.uk/publications/shattered-lives-the-case-for-tough-international-arms-control-112366>
- ⁸ Vegeu per exemple <http://www.forcedmigration.org/research-resources/expert-guides/small-arms-and-forced-migration/displacement-and-small-arms>; <https://www.un.org/disarmament/convarms/salw/>;
- ⁹ Les últimes xifres registrades són de 2012 i 2013 i indiquen un creixement de les exportacions d'un 17%, arribant als \$ 6.000 milions en aquest últim any. Small Arms (2016). The Small Arms Survey 's Trade Update 2016: Transfers and Transparency reports <http://www.smallarmssurvey.org/fileadmin/docs/S-Trade-Update/SAS-Trade-Update-Press-Release.pdf>
- ¹⁰ Amnistia, Fundació per la Pau, Greenpeace, Oxfam Intermón (2016). ¿Llicències per matar? Hora d'avançar en el control i la transparència del comerç d'armes. https://oxfamintermon.s3.amazonaws.com/sites/default/files/articulos/adjuntos/Licencias%20para%20matar%20FINAL_0.pdf
- ¹¹ Dades de 2015 segons el Stockholm International Peace Research Institute <http://armstrade.sipri.org/armstrade/page/toplist.php>
- ¹² En aquest període, Espanya va exportar a la coalició Àrabia armes com avions, municions, bombes, torpedes, coets i míssils per valor de 560 milions d'euros. Amnistia, Fundació per la Pau, Greenpeace, Oxfam Intermón (2016). ¿Llicències per matar? Hora d'avançar en el control i la transparència del comerç d'armes. https://oxfamintermon.s3.amazonaws.com/sites/default/files/articulos/adjuntos/Licencias%20para%20matar%20FINAL_0.pdf
- ¹³ Oxfam (2016). Una economia al servei de l'1%. <https://oxfamintermon.s3.amazonaws.com/sites/default/files/documentos/files/economia-para-minoria-informe.pdf>
- ¹⁴ Ostry, JD; Berg, A .; Tsangarides, CG, (2014) i Dabla-Norris, Era, Kalpana Kochhar, Nujin Suphaphiphat, Frantisek Ricka, and Evridiki Tsounta, (2015) Aquests estudis reflecteixen com la creixent desigualtat, avaluada a través de la seva dimensió econòmica, redueix el ritme i la sostenibilitat del creixement econòmic.
- ¹⁵ Oxfam (2013) Cap Accident. Resiliència i desigualtat davant el risc. https://www.oxfam.org/sites/www.oxfam.org/files/file_attachments/bp172-no-accident-resilience-inequality-of-risk-210513-es_1_0.pdf
- ¹⁶ EIRD ONU (2011) Informe d'Avaluació Mundial. <http://www.preventionweb.net/english/hyogo/gar/2011/en/home/index.html>
- ¹⁷ Banco Mundial (2012). Turn Down the Heat. Why a 4°C Warmer World Must be Avoided. http://climatechange.worldbank.org/sites/default/files/Turn_Down_the_heat_Why_a_4_degree_warmer_world_must_be_avoided.pdf; Kevin Anderson i Alice Bows (2010) Beyond "dangerous" climate change: emission scenarios for a new world, Transaccions filosòfiques de la Royal Society. <http://rsta.royalsocietypublishing.org/content/369/1934/20.full.pdf+html>
- ¹⁸ En 2050 uns 50 milions de persones més podrien estar en risc de fam (la població d'Espanya) a causa del canvi climàtic. IPCC (2014). ClimateChange. SynthesisReport. <http://www.ipcc.ch/report/ar5/syr/>
- ¹⁹ Oxfam (2016) <https://blogs.oxfam.org/es/blogs/16-02-25-el-nino-y-el-cambio-climatico-todo-lo-que-debes-saber>
- ²⁰ ACNUR (2016). Tendències Globals. Desplaçament Forçat en 2015. <http://www.acnur.org/fileadmin/scripts/doc.php?file=fileadmin/Documentos/Publicaciones/2016/10627>
- ²¹ Segons l'informe de l'ACNUR de 2006, al món hi havia 20.800.000 de desplaçats (incloent refugiats i desplaçats interns). <http://www.unhcr.org/uk/news/press/2006/6/4489294f4/unhcr-global-refugee-tally-26-year-low-internally-displaced-increase.html>
- ²² La població espanyola és de 46 milions segons el cens nacional. http://www.ine.es/inebaseDYN/cp30321/cp_inicio.htm

- ²³IDMC (2016) .Global Report on Internal Displaced People.<http://www.internal-displacement.org/globalreport2016/>
- ²⁴Actualment hi ha 40.800.000 de refugiats al món i 21.3 refugiats. Dades obtingudes a ACNUR (2016). <http://www.unhcr.org/statistics/unhcrstats/576408cd7/unhcr-global-trends-2015.html>
- ²⁵Des 2012 a 2015 aquestes cinc crisi han generat el major nombre de desplaçats interns i refugiats.
- ²⁶Els 2,6 milions de desplaçats creats al 2014 se sumen als 2,2 milions ja existents.
- ²⁷ACNUR (2016). Tendències Globals. Desplaçament Forçat en 2015.<http://www.acnur.org/fileadmin/scripts/doc.php?file=fileadmin/Documentos/Publicaciones/2016/10627>
- ²⁸<http://www.acnur.org/t3/fileadmin/Documentos/Publicaciones/2015/10092.pdf?view=1>
- ²⁹DMC (2016) .Global Report on Internal Displaced People.<http://www.internal-displacement.org/globalreport2016/>
- ³⁰IDMC (2015). Global Estimates. People Displaced by disasters.<http://www.acnur.org/t3/fileadmin/Documentos/Publicaciones/2015/10092.pdf?view=1>
- ³¹UN (2016). Trends in International Migrant Stock: The 2015 Revision.<http://www.un.org/en/development/desa/population/migration/data/estimates2/estimates15.shtml>
- ³²Les dades publicades per Nacions Unides inclouen també els refugiats ja que es comptabilitzen com a migrants atès que el criteri que fan servir és tota aquella persona que creua la seva frontera. En aquest informe hem distingit els refugiats dels immigrants econòmics per diferenciar les diferents categories de persones que surten de casa seva.
- ³³El percentatge de migrants a la població mundial va passar de 2,8% el 2000 a 3,3% el 2015.
- ³⁴Són moltes les organitzacions que han documentat aquestes vulneracions. Vegeu Amnistia Internacional (2015).*Por i tanques els plantejaments d'Europa per contenir a les persones refugiades*.<https://www.amnesty.org/es/documents/eur03/2544/2015/es/>; Human Rights Watch (2014).<https://www.hrw.org/es/news/2014/10/16/eeuu-migrantes-son-deportados-al-peligro>; Nacions Unides (2015)<http://www.ohchr.org/en/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=15976&LangID=E>
- ³⁵<http://databank.worldbank.org/data/download/GDP.pdf>
- ³⁶[idem](#)
- ³⁷<http://hdr.undp.org/es/composite/HDI>
- ³⁸<http://www.globalpresence.realinstitutoelcano.org/es/>
- ³⁹Oxfam Intermón (2016) .Una economia al servei de l'1%. <https://oxfamintermon.s3.amazonaws.com/sites/default/files/documentos/files/economia-para-minoria-anexo-espana.pdf>
- ⁴⁰veure <http://www.unhcr.org/protection/resettlement/543408c4fda/unhcr-projected-global-resettlement-needs-2015.html>. Per 2017, es calcula que seran 1,2 milions els que necessitin ser reasentats. ACNUR (2016), quantia total de reasentament 2017.<http://www.unhcr.org/uk/protection/resettlement/575836267/unhcr-projected-global-resettlement-needs-2017.html>
- ⁴¹Els països de renda mitjana i baixa acumulaven a la fi de 2015 prop de 14 milions de refugiats comparat amb els 2,2 milions acollits pels països rics. ACNUR (2016). Tendències Globals. Desplaçament Forçat en 2015.<http://www.acnur.org/fileadmin/scripts/doc.php?file=fileadmin/Documentos/Publicaciones/2016/10627>
- ⁴²vegeu<http://www.oxfamintermon.org/es/sala-de-prensa/nota-de-prensa/seis-paises-mas-ricos-del-mundo-acogen-menos-del-9-de-poblacion-refugi>
- ⁴³Les 1.449 persones a les que s'han compromès en dos anys, fins a setembre de 2017, se sumen a les 854 compromeses en 2015. http://www.interior.gob.es/prensa/noticias/-/asset_publisher/GHU8Ap6ztqsg/content/id/5794843. Últimes xifres d'arribats consultat el 30 d'agost.
- ⁴⁴Per a més informació sobre aquest mecanisme vegeu http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/policies/europeanagenda/migration/backgroundinformation/docs/2_eu_solidarity_a_refugee_relocation_system_es.pdf
- ⁴⁵Només poden ser reubicats els sol·licitants la taxa de reconeixement de protecció internacional dels quals a nivell de la UE sigui superior al 75%.
- ⁴⁶Al principi el Govern espanyol es va mostrar molt desfavorable al sistema de quotes i davant la segona negociació al setembre va canviar a una postura més flexible, tot i així no va acceptar-ne l'obligatorietat. http://internacional.elpais.com/internacional/2015/07/20/actualidad/1437400557_214743.html
- ⁴⁷Dades a 30 d'agost del 2016. http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/policies/european-agenda-migration/press-material/docs/state_of_play_-_relocation_en.pdf
- ⁴⁸Aquest termini acabarà al setembre de 2017
- ⁴⁹Espanya s'ha compromès a reubicar un total de 15.888 persones fins a setembre de 2017: 9.323 vindran de Grècia i Itàlia i de 6.565 encara no està l'origen determinat; ha de fixar-se en el conjunt de la Unió Europea. <http://www.lamoncloa.gob.es/consejodeministros/ruedas/Paginas/2016/cmnp20160527.aspx>
- ⁵⁰Últimes dades publicades pel Ministeri de l'Interior al 30 d'agost 2016. Vegeu http://www.interior.gob.es/es/web/interior/noticias/detalle/-/journal_content/56_INSTANCE_1YSSI3xiWuPH/10180/6305107/?redirect=http%3A%2F%2Fwww.interior.gob.es%2Fes%2Fprensa%2Fnoticias%3Fp_id%3D101_INSTANCE_GHU8Ap6ztqsg%26p_p_lifecycle%3D0%26p_p_state%3Dnormal%26p_p_mode%3Dview%26p_p_col_id%3Dcolumn-2%26p_p_col_count%3D1
- ⁵¹El dret a la vida familiar i el consegüent dret a la unitat familiar es reconeixen en instruments jurídics internacionals i

regionals com ara les Convencions de Ginebra, els Pactes Internacionals de Drets Humans, la Convenció sobre els Drets de l'Infant, el Conveni Europeu de Drets Humans o la Carta dels drets fonamentals de la Unió Europea i les directives europees, entre d'altres. Molts països han incorporat la reunificació familiar en les seves legislacions nacionals d'asil, en el cas d'Espanya, en l'article 36.1. k) de la Llei 12/2009, reguladora del dret d'asil i de la protecció subsidiària.

- ⁵² vegeu <http://www.sosracismomadrid.es/web/blog/2015/12/18/las5desosracismo-analisis-de-programas-electorales/>
- ⁵³ D'acord amb l'article 38 de la Llei 12/2009 reguladora del dret d'asil i de la protecció subsidiària
- ⁵⁴ En aquest període hi va haver 19.846 peticions d'asil i només 1.029 van ser gestionats per ambaixades o consolats. http://www.interior.gob.es/documents/642317/1201562/Asilo_en_cifras_2014_126150899.pdf/6e403416-82aa-482f-bcda-9a38e5a3a65c
- ⁵⁵ CEAR (2016). Informe 2016. Les persones refugiades a Espanya i Europa. http://www.cear.es/wp-content/uploads/2016/06/Informe_CEAR_2016.pdf
- ⁵⁶ Algunes universitats han anunciat aquestes beques encara que el nombre continua sent molt baix. <http://www.europapress.es/epsocial/noticia-ucjc-acogera-10-refugiados-quieran-retornar-emprender-estudios-universitarios-20160711185319.html>; <http://www.elmundo.es/madrid/2015/09/10/55f1b0a546163fdb5a8b458d.html>
- ⁵⁷ Informació concedida per ACNUR a Espanya a 8 de setembre del 2016.
- ⁵⁸ OCHA (2016). Revisió de les necessitats humanitàries a meitat de 2016. <http://www.unocha.org/2016appeal/mid-year/#p=8>
- ⁵⁹ Idem
- ⁶⁰ De \$ 5mil milions a 22 mil milions de dòlars
- ⁶¹ Darrera consulta el 30 agost. <https://fts.unocha.org/>
- ⁶² Concretament l'aportació al CERF en 2008 va ser de € 45M i el 2015 de € 2M. <http://www.unocha.org/cerf/our-donors/funding/pledges-and-contributions/2015>
- ⁶³ L'Ajut Humanitari va passar de 180 mil. € en 2011-42 mil. A 2015. <http://www.realidadayuda.org/analizar-la-ayuda/ayuda-humanitaria>
- ⁶⁴ Vegeu <http://www.elmundo.es/economia/2016/05/02/57279509468aeb41458b45a0.html>
- ⁶⁵ Per a aquesta anàlisi s'han utilitzat les dades del Financial Tracking Service d'OCHA ja que estan més actualitzades que les publicades pel Ministeri d'Exteriors. Tot i ser conscients que aquest sistema pugui no recollir tots els fons desemborsats per Espanya és el sistema de monitorització i transparència més actualitzat.
- ⁶⁶ De les 65.300.000 de persones desplaçades per conflicte, aquestes sis crisis juntes sumen 32 milions de persones, Dades ACNUR (2016)
- ⁶⁷ Aquesta xifra s'ha obtingut de <http://data.unhcr.org/yemen/regional.php> consultat per última vegada el 30 agost.
- ⁶⁸ Consulteu https://fts.unocha.org/reports/daily/ocha_Rdonor6_DC195_Y2015_1608300231.pdf
- ⁶⁹ Amnistia, Fundació per la Pau, Greenpeace, Oxfam Intermón (2016). ¿Llicències per matar? Hora d'avançar en el control i la transparència del comerç d'armes. https://oxfamintermon.s3.amazonaws.com/sites/default/files/articulos/adjuntos/Licencias%20para%20matar%20FINAL_0.pdf
- ⁷⁰ Càlculs fets en base a les dades d'OCHA de 2012 a 2015. Consulteu <https://fts.unocha.org/pageloader.aspx?page=Profile-donorCountrylist>
- ⁷¹ Durant el període 2012 a 2015 només ha rebut prop de \$ 20.000 el 2014.
- ⁷² Durant el període 2012-2015, Espanya ha desemborsat en total \$ 240M. D'ells \$ 43m han anat a Síria, \$ 11M a Colòmbia, \$ 4.1m a Somàlia i \$ 2.7M a l'Iraq.
- ⁷³ OxfamIntermon (2013) Quota Justa per a Síria https://www.oxfam.org/sites/www.oxfam.org/files/oxfam-fair-share-analysis-un-syria_appeal-17sept2013.pdf
- ⁷⁴ OxfamIntermon (2014). Quota Justa per Síria. <http://www.oxfamintermon.org/es/documentos/31/03/15/crisis-en-siria-analisis-de-contribucion-justa-2015> Referència a quota justa 2014 pàgina 4
- ⁷⁵ OxfamIntermon (2015). Quota Justa per a Síria <https://oxfamintermon.s3.amazonaws.com/sites/default/files/documentos/files/bn-syria-fair-shares-analysis-010216-es.pdf> Referència a quota justa 2015 pàgina 3
- ⁷⁶ Aquesta suma inclou les aportacions bilaterals com els fets a ECHO ja CERF. Per entendre com s'ha fet el càlcul veure https://www.oxfam.org/sites/www.oxfam.org/files/oxfam-fair-share-analysis-un-syria_appeal-17sept2013.pdf
- ⁷⁷ OCHA (2016). El Nen: Snapshot of Impact and projected Humanitarian Needs. http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/151222_OCHA%20EI%20Ni%C3%B1o%20Overview.pdf
- ⁷⁸ idem
- ⁷⁹ 16 000 famílies desplaçades a Paraguai., 6000 a Uruguai i 20 000 a Argentina. http://www.who.int/hac/crisis/el-nino/who_el_nino_and_health_global_report_21jan2016.pdf
- ⁸⁰ Aquests fons s'han destinat a Etiòpia i Malawi. https://fts.unocha.org/reports/daily/ocha_Rdonor6_DC195_Y2015_1608051147.pdf
- ⁸¹ Vegeu http://www.europa.eu/rapid/press-release_IP-16-1362_es.pdf

- ⁸² Atès que el total d'AOD executat per al 2015 va ser de 1.447 milions d'euros, el 2% comporta uns 28 milions.
- ⁸³ Per a un valoració més extensa del paper d'Espanya en el Consell de Seguretat vegeu <http://www.oxfamintermon.org/es/accion-humanitaria/noticia/espana-ante-su-mandato-en-consejo-de-seguridad>
- ⁸⁴ Es poden consultar els informes del MAEC per al Consell de Seguretat a <http://www.exteriores.gob.es/portal/es/politicaexteriorcooperacion/csnu2015-2016/paginas/indicecsnu2015-216.aspx>
- ⁸⁵ Exemple d'això és que durant aquest període cap membre ha proposat o ha dut a terme cap sessió especial sobre el desplaçament ni s'han fet referències específiques sobre com aquest fenomen pot minar la pau i seguretat mundial. Aquesta clara absència és històrica (tot i que abans més justificada perquè el nivell de desplaçament no era l'actual). Durant el període de 12 anys que va des de 1999 (quan el Consell de Seguretat de les Nacions Unides va abordar per primera vegada la qüestió de la protecció dels civils) fins al 2010, el Consell va adoptar 747 resolucions entre les quals almenys 142 feien referència al desplaçament; una de cada cinc esmentava el desplaçament intern. Entre les tres solucions duradores per als desplaçats interns - retorn, integració local i reassentament en un altre lloc - el retorn és la que més interès ha suscitat. Només dues resolucions esmentaven la integració local i en sis es feia referència al reassentament. Només 7 de les 142 resolucions del Consell de Seguretat que fan esment al desplaçament es refereixen a la prohibició dels desplaçaments forçats. Sanjula Weerasinghe i Elizabeth Ferris (2011) El Consell de Seguretat de les Nacions Unides i la prevenció del desplaçament. <http://www.fmreview.org/es/prevencion/weerasinghe-ferris.html>
- ⁸⁶ Intervenció del representant permanent de la Missió d'Espanya a la Fórmula Arria Oberta sobre el paper del canvi climàtic com a multiplicador de les amenaces per a la seguretat global http://www.spainun.org/wp-content/uploads/2015/07/Spain_CC_2015061.pdf
- ⁸⁷ Per aquestes entenem les de més envergadura numèrica, és a dir; Síria, Afganistan, Somàlia, Colòmbia i l'Iraq, el lemen s'inclou també atès que ha estat la crisi que més nombre de desplaçats interns ha generat al 2015, on el 85% dels 2.4 milions es van produir aquest any.
- ⁸⁸ Les intervencions d'Espanya al Consell de Seguretat (aquelles que són públiques) es poden consultar a http://www.exteriores.gob.es/Portal/es/SalaDePrensa/ElMinisterioInforma/Paginas/Noticias/20160429_MINISTERIO4.aspx
- ⁸⁹ A més, un 37% van argumentar la seva fugida per amenaça de mort o maltractament psicològic que en casos pot també ser un altre tipus de violència sexual. <http://www.eltiempo.com/archivo/documento/CMS-10847284>
- ⁹⁰ Es pot veure en el seu informe de Balanç 2015 <http://www.exteriores.gob.es/portal/es/politicaexteriorcooperacion/csnu2015-2016/paginas/indicecsnu2015-216.aspx>; Referències a la I Conferència Internacional sobre Diplomàcia Preventiva a la Mediterrània donin maig de 2016 http://www.abc.es/espana/comunidad-valenciana/alicante/abci-margallo-inaugura-alicante-cumbre-mundial-diplomatica-premio-nobel-201605300840_noticia.html; en la intervenció del ministre d'Exteriors en el ple de la Cimera Humanitària Mundial http://www.aecid.es/Centro-Documentacion/Documentos/Prensa/DOSSIER%20DE%20PRENSA_%20cumbre%20humanitaria.pdf
- ⁹¹ Vegeu Intervenció d'Espanya a 7540 sessió del Consell de Seguretat l'octubre 2015. <http://www.un.org/es/comun/docs/?symbol=S/PV.7540>
- ⁹² Per a més informació sobre les intervencions d'Espanya a la Cimera vegeu http://www.aecid.es/Centro-Documentacion/Documentos/Prensa/DOSSIER%20DE%20PRENSA_%20cumbre%20humanitaria.pdf
- ⁹³ Entre 2015 i 2016 han arribat 1.273.603 migrants i refugiats a Europa (xifra a agost de 2016). En comparació amb els 21.300.000 de refugiats del món això no representa més que el 8%. És important notar que aquest percentatge pot fins i tot disminuir ja que no tots els que han arribat seran classificats com a refugiats. Per veure dades consultaeu <http://migration.iom.int/europe/>
- ⁹⁴ L'exemple que millor il·lustra això és el de Kenya i el tancament dels camps de refugiats més llargs del món i que albergava somalis des de feia 25 anys. Kenya va anunciar aquest tancament fent referències a com Europa tractava els refugiats sirians que aconsegueixen les costes europees. <http://www.oxfamintermon.org/es/sala-de-prensa/nota-de-prensa/seis-paises-mas-ricos-del-mundo-acogen-menos-del-9-de-poblacion-refugi>
- ⁹⁵ Vegeu <https://www.oxfam.org/en/pressroom/pressreleases/2016-04-15/deportations-refugees-and-migrants-greece-must-be-halted-fears>
- ⁹⁶ Vegeu <https://www.oxfam.org/en/pressroom/reactions/eu-and-turkey-deal-trades-human-beings-political-concessions>
- ⁹⁷ Oxfam Intermón va llançar una campanya de petició de signatures per frenar l'acord UE Turquia que va ser signat per més de 100.000 persones en una setmana, xifra mai assolida en la història de l'organització. <http://www.oxfamintermon.org/es/accion-humanitaria/emergencia/stop-acuerdo>
- ⁹⁸ Vegeu <https://www.oxfam.org/es/node/7130>
- ⁹⁹ idem
- ¹⁰⁰ El diari alemany *Spiegel* és qui ho va fer al juny 2016 <http://www.spiegel.de/international/world/eu-to-work-with-despot-in-sudan-to-keep-refugees-out-a-1092328.html>
- ¹⁰¹ A dia d'avui no hi ha claredat sobre quina és la quantia que es destinarà a aquest projecte (a l'abril es van anunciar 100 milions d'euros i a més hi ha 45 milions destinats als països de la Banya d'Àfrica, entre els quals es troba el Sudan).
- ¹⁰² <http://www.lamoncloa.gob.es/presidente/actividades/Paginas/2015/101115previomalta.aspx>
- ¹⁰³ Vegeu http://europa.eu/rapid/press-release_IP-16-2072_es.htm

- ¹⁰⁴ Per a més informació veure <http://www.europapress.es/internacional/noticia-viendole-orejas-burro-politica-europea-migracion-consolida-20160703103146.html>
- ¹⁰⁵ Per a més informació vegeu secció següent
- ¹⁰⁶ Aquest pla plurianual de mesures que abastaven un ampli ventall d'àmbits (incloent l'econòmic, comercial, cultural) i es fonamentava en dos eixos principals; la immigració i el desenvolupament, i amb dos objectius clars: el control de la immigració irregular i la lluita contra la pobresa. En plena crisi de les piragües, amb l'atenció de l'opinió pública i l'atenta mirada de la UE, el resultat d'aquesta pugna va ser clar. La cooperació espanyola va donar un gir substancial cap al continent africà però no cap als països menys avançats (com havia estat extensament demanat per les organitzacions de la societat civil), sinó als d'origen i trànsit de migrants. Com a resultat, Espanya va incloure en aquest Pla sis països nous com a socis prioritaris que no havien estat identificats així en el Pla Director (document estratègic de la cooperació que prioritza els països atenent al criteri de menor desenvolupament) .. Veure <http://www.cucid.ulpgc.es/documentos/1-documentos/1/PlanAfrica2009-2012.pdf>
- ¹⁰⁷ Vegeu informes com: Azcona (2009) El II Pla Àfrica o com continuar amb les polítiques d'externalització de la frontera sud europea i d'instrumentalització de l'AOD espanyola http://www.uhu.es/IICIED/pdf/10_5_ii_pla.pdf; FUHE; (2012) L'externalització de la frontera sud Control migratori més enllà de les fronteres oficials d'Espanya i de la UE https://www.fuhem.es/media/cdv/file/biblioteca/Boletin_ECOS/24/la-externalizacion-de-la-frontera-sur_PRODUCIONES_TRANSLOCALES_28sept2013.pdf Entrecultures (2011) Polítiques de control migratori i de cooperació al desenvolupament entre Espanya i Àfrica Occidental durant l'execució del primer Pla Àfrica. https://www.entreculturas.org/files/documentos/estudios_e_informes/InformeControlMigratorioyAOD_2011.pdf?download
- ¹⁰⁸ Els països de l'Àfrica Occidental, ruta de la migració, van rebre entre 2005 i 2008 el 74% del total dels fons, molt per sobre de qualsevol altra regió, constatant el canvi de rumb de la cooperació. L'altra cara de la moneda va ser que gairebé el 80% de l'ajut en concepte de cooperació policial es va destinar a aquesta regió. Deixant així patent els interessos espanyols i fent cas omís a la demanda reiterada que aquest tipus de cooperació no computi com a ajuda oficial al desenvolupament. Un altre exemple s'il·lustra amb la Comissió Mixta entre Espanya i Cap Verd que va tenir lloc al juliol de 2007 per la qual Espanya va aprovar partides d'ajuda que triplicaven la de l'any anterior i tot seguit, els representants dels dos països van signar tres convenis relatius a la transferència de persones, extradició i cooperació judicial en matèria penal entre els dos països. Exemple també el fet que Nigèria, que no estava inclosa en susdit Pla Director, però clau en la ruta migratòria, fos el major receptor de fons en aquest període. Seguit de Senegal, principal origen dels migrants arribats a Espanya. Però a més gran part dels fons rebuts no responien a l'objectiu de la reducció de la pobresa tal com evidencien els 104 milions d'euros que va rebre Mauritània per a la millora del port de Nouadhibou, un dels principals punts de sortida de les embarcacions amb migrants cap a Europa o els fons destinats a Cap Verd per a un laboratori fotogràfic de la policia.
- ¹⁰⁹ Acord de 13 febrer 1992 conclòs entre el Regne d'Espanya i el Regne del Marroc relatiu a la circulació de persones, el trànsit i la readmissió d'estrangers entrats il·legalment. Protocol entre el Govern d'Espanya i el Govern de la República Algeriana Democràtica i Popular sobre circulació de persones, de 31 de juliol de 2002. Acord de readmissió entre el Regne d'Espanya i la República de Guinea Bissau de 7 de febrer de 2003, o entre el Regne d'Espanya i la República Islàmica de Mauritània d'1 de juliol de 2003. Finalment, en raó de les seves especificitats, per afectar menors no acompanyats, s'han d'afegir: l'Acord entre Romania i Espanya de 2005; l'Acord entre el Regne d'Espanya i la República del Senegal sobre cooperació en l'àmbit de la prevenció de l'emigració de menors d'edat senegalesos no acompanyats, la seva protecció, repatriació i reinserció, de 5 de desembre de 2006, i l'Acord entre el Regne d'Espanya i el Regne del Marroc sobre cooperació en l'àmbit de la prevenció de la immigració il·legal de menors, la seva protecció i el seu retorn concertat, de 2007. A més Acord Marc de cooperació en matèria d'immigració entre el Regne d'Espanya i la República de Gàmbia, de 2006; de l'Acord de Cooperació en matèria d'immigració entre el Regne d'Espanya i la República de Guinea, d'ídèntica data; de l'Acord Marc de Cooperació en matèria d'immigració entre el Regne d'Espanya i la República de Mali, de 2007; de l'Acord marc de cooperació en matèria d'immigració, entre el Regne d'Espanya i la República de Cap Verd, signat a Madrid de 2007; de l'Acord de cooperació en matèria d'immigració entre el Regne d'Espanya i la República de Guinea Bissau, fet a Bissau de 2008 i finalment, de l'Acord Marc entre el Regne d'Espanya i la República del Níger en matèria d'immigració, 2008.
- ¹¹⁰ Exemples han estat els memoràndums d'entesa per lluitar contra la immigració il·legal, conclosos entre Espanya i Ghana, de 7 de desembre de 2005; entre Espanya i Senegal, de 24 d'agost de 2006, o entre Espanya i Mali, de gener de 2007. A més els d'Angola i Camerun i evocats pel llavors ministre d'Interior, Alfredo Pérez Rubalcaba, en ocasió d'una compareixença a la Comissió d'Interior del Congrés dels Diputats. Per a més informació vegeu Asín Cabrera (2008). Els acords bilaterals subscrits per Espanya en matèria migratòria amb països del continent africà: especial consideració de la readmissió d'immigrants en situació irregular. Revista de Dret Constitucional Europeu, núm. 10; González Vega (2008). La immigració irregular i la política convencional: Examen de la pràctica espanyola; Gonzalez Vega (2016) El control de la immigració irregular a Espanya: compromisos i desenvolupaments. CIDOB.
- ¹¹¹ OCDE (2006) .*Polícies for migration and development: a European perspective*. <http://www.oecd.org/dataoecd/55/37/37862315.pdf>
- ¹¹² <http://www.eldia.es/2007-06-12/vivir/vivir7.htm>
- ¹¹³ AI (2016)
- ¹¹⁴ idem
- ¹¹⁵ El Sistema Integrat d'Indra per a la Vigilància està en ús en la majoria de les fronteres marítimes d'Espanya, construït a través de diversos milions d'euros contractes així com a Letònia, Portugal i Romania.
- ¹¹⁶ *Deutsche Welle*, Spain's Border Surveillance System Remains Controversial, (2007), www.dw.com/en/spains-border-surveillance-system-remains-controversial/a-2835465

- ¹¹⁷ Resposta del Govern a una pregunta parlamentària 8 de setembre de 2014, núm. reg. 146.881
- ¹¹⁸ Càlculs fets sobre la base de l'estipulat pel Ministeri d'Ocupació. S'han seleccionat els ajuts màxims en cas de família nombrosa. Vegeu pàgina 8.
http://extranjeros.empleo.gob.es/es/Subvenciones/anos_anteriores/area_integracion/2012/subrefug_2012/resolucion/Procedimiento_ayudas_FER_FSE_SN_07022013.pdf
- ¹¹⁹ Segons fonts oficials, la UE concedirà 6.000 euros per refugiat que sigui reassentat. Tenint en compte que Espanya s'ha compromès amb 15.888, la suma ascendeix a 95.200.000. http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-15-5597_en.htm
- ¹²⁰ Dada oferta per l'Oficina d'Acció Humanitària de l'AECID. Consulta feta juny 2016
- ¹²¹ Oxfam Intermón, Realitat de l'Ajuda <http://www.realidadayuda.org/datos>
- ¹²² Això és un augment del 10% respecte a l'any passat.
<http://prensa.empleo.gob.es/WebPrensa/noticias/inmigracionemigracion/detalle/2620>
- ¹²³ Tot i que el pic d'arribades va ser al 2006 amb 36.000, el nombre va baixar fins al 2010, que en va aconseguir 5.200, i a partir de llavors la tendència ha anat en augment i segons les dades de FRONTEX assenyalen que el 2015 van arribar a les nostres costes prop de 8.000 persones, amb un repunt important des de les Illes Canàries.
<http://frontex.europa.eu/trends-and-routes/western-mediterranean-route/> i <http://frontex.europa.eu/trends-and-routes/western-african-route/>
- ¹²⁴ Dades de l'ACNUR consultades per última vegada l'1 de setembre. <http://data.unhcr.org/mediterranean/regional.php>
- ¹²⁵ Encara que segons les fonts existents les dades varien, per aquest càlcul ens hem basat en les dades de FRONTEX, pel que es tracta de dades estimatives. Per fer el càlcul s'ha sumat els arribats via Canàries i via Ceuta i Melilla.
- ¹²⁶ Xifra corresponent a l'any 2015. Vegeu
<http://data.unhcr.org/mediterranean/documents.php?page=26&view=grid&Type%5B%5D=3>
- ¹²⁷ Mark Akkerman (2016). Guerra de fronteres dels fabricants i venedors d'armes que es beneficien de la tragèdia dels refugiats a Europa. TNI, Centre Delas, Stop Wapenhandel
- ¹²⁸ Vegeu també http://politica.elpais.com/politica/2016/04/29/actualidad/1461927076_884821.html
- ¹²⁹ Vegeu http://internacional.elpais.com/internacional/2015/04/24/actualidad/1429890685_436778.html. veure també <https://www.ahorasemanal.es/ceuta-y-melilla-la-valla-espanola-se-exporta-a-europa>
- ¹³⁰ En aquest informe es destaca que la ruta de l'oest africà a les Canàries està bloquejada gràcies als esforços conjunts d'Espanya, Senegal, el Marroc i Mauritània. També es destaca la importància dels acords de readmissió entre el Marroc i Espanya i els efectius destinats a protegir les tanques. FRONTEX (2016) Africa-Frontex Intelligence Community Joint Report http://frontex.europa.eu/assets/Publications/Risk_Analysis/AFIC/AFIC_report_2015.pdf
- ¹³¹ Vegeu entre altres les següents declaracions públiques d'autoritats espanyoles: Entrevista a ministre Fernández Díaz a l'abril 2016, http://politica.elpais.com/politica/2016/04/29/actualidad/1461939788_786313.html; Entrevista a la Cope juny 2015 al president Mariano Rajoy <http://www.lamoncloa.gob.es/presidente/intervenciones/Paginas/2015/pren20150701.aspx>; Conferència del President Rajoy després del Consell Europeu de juny 2015, <http://www.lamoncloa.gob.es/presidente/intervenciones/Paginas/2015/prrp20150629.aspx>; Intervenció del President Rajoy a la Cambra de Diputats en juliol 2015 <http://www.lamoncloa.gob.es/presidente/intervenciones/Paginas/2015/prsp20150715.aspx>;
- ¹³² <http://www.ugr.es/~redce/REDCE10/articulos/04MASuncionAsinCabrera.htm#tres>; Declaració del President Rajoy davant el Congrés setembre 2015, <http://www.lamoncloa.gob.es/presidente/intervenciones/Paginas/2015/prot20150915.aspx>; Entrevista a TVE el president Rajoy a octubre 2015 <http://www.lamoncloa.gob.es/presidente/intervenciones/Paginas/2015/pren20151028.aspx>; Declaracions del President després de Consell Europeu de desembre 2015 <http://www.lamoncloa.gob.es/presidente/intervenciones/Paginas/2015/prrp20151218.aspx>
- ¹³³ Alguns exemples; <http://www.lne.es/espana/2015/11/11/espana-defiende-modelo-inmigracion-irregular/1840158.html>; http://internacional.elpais.com/internacional/2015/04/24/actualidad/1429890685_436778.html; <http://www.lamoncloa.gob.es/presidente/intervenciones/Paginas/2015/prrp20151218.aspx>
- ¹³⁴ Declaracions del president Rajoy després Cimera de La Valletta, novembre 2015 <http://www.lamoncloa.gob.es/presidente/intervenciones/Paginas/2015/prrp20151112.aspx>; Comunicació de la Comissió Europea després de la signatura del Marc d'Associació on assenyalen el bon exemple de la ruta de l'Oest Mediterrani http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/policies/european-agenda-migration/proposal-implementation-package/docs/20160607/communication_external_aspects_eam_towards_new_migration_ompact_en.pdf
- ¹³⁵ Per veure el detall d'aquestes pràctiques vegeu les seccions posteriors d'aquest apartat
- ¹³⁶ <http://www.laverdad.es/nacional/201502/26/defensor-pueblo-recibio-quejas-20150226123011-rc>
- ¹³⁷ <https://www.defensordelpueblo.es/actuacion-de-oficio/devoluciones-ceuta-y-melilla/>
- ¹³⁸ https://www.ecchr.eu/en/our_work/international-crimes-and-accountability/migration/melilla.html
- ¹³⁹ <http://www.coe.int/en/web/commissioner/-/spain-commissioner-muiznieks-calls-for-guidance-to-border-police-on-how-to-handle-migration-flows-in-ceuta-and-melilla?inheritRedirect=true&redirect=2Fen%2Fweb%2F>

2Fcommissioner% 2Fcountry-report% 2FSpain;

- ¹⁴⁰ Part de l'informe aglutina una sèrie de crítiques als centres d'internament d'estrangers (CIE) i demana a Espanya que no faci un "ús recurrent de la detenció dels sol·licitants d'asil", a més de garantir "una detenció raonable i proporcionada" dels estrangers, sempre durant "el període més curt possible que correspongui", havent examinat totes les alternatives abans. A més, denuncia les males condicions dels centres i la violència denunciada en ells. També critica durament la pràctica de les devolucions en calent i demana que es revisi la Llei de seguretat ciutadana perquè es garanteixi que qualsevol persona que demani protecció "tingui accés a procediments d'avaluació justos i protecció davant de la devolució sense discriminació". També mostra la seva "preocupació" pels maltractaments i l'ús excessiu de la força en les operacions d'expulsió de sol·licitants d'asil i d'immigrants indocumentats. <http://www.idhc.org/es/actualidad/resumen-de-las-observaciones-finales-sobre-el-sexto-informe-periodico-de-espana-del-comite-de-derechos-humanos.php>
- ¹⁴¹ <http://www.ohchr.org/en/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?LangID=E&NewsID=15905>
- ¹⁴² Gonzalez Vega (2016) El control de la immigració irregular a Espanya: compromisos i desenvolupaments. CIDOB.
- ¹⁴³ Art 8 de l'Acord d'Espanya i Algèria que estipula "Aquest Protocol es celebra a l'estricta respecte dels compromisos subscrits en matèria de protecció dels drets humans i no afectarà les obligacions derivades dels acords i convencions internacionals conclous per les parts".
- ¹⁴⁴ Tal com es va esmentar prèviament molts d'aquests acords no es van fer públics quan van ser signats per la qual cosa van prendre el nom de "el costat fosc de la política exterior". González Vega, Javier Andrés (2009). La immigració irregular i la política convencional: Examen de la pràctica espanyola. <https://dialnet.unirioja.es/servlet/autor?codigo=188781>
- ¹⁴⁵ Per a més informació vegeu http://www.defensa.gob.es/gabinete/notasPrensa/2007/10/notaPrensa_11538.html
- ¹⁴⁶ Amnistia Internacional (2008). Mauritània "ningú no vol tenir res a veure amb nosaltres". Arrestos i expulsions col·lectives de migrants a qui s'ha negat l'entrada a Europa. <https://www.es.amnesty.org/uploads/media/Resumen.pdf>; CEAR (2009). <http://cear-euskadi.org/diccionario/centro-de-detencion-de-nouadhibou-mauritania/>; <http://www.publico.es/espana/espana-fuerza-mauritania-realizar-detenciones.html>
- ¹⁴⁷ Aquest centre va ser conegut com el "Guantanamo i va rebre moltes crítiques per múltiples organitzacions. AI (2008), CEAR (2009) <http://www.europapress.es/epsocial/migracion/noticia-cear-exige-cierre-centro-inmigrantes-espana-construyo-mauritania-conocido-guantanamito-20090507142256.html>
- ¹⁴⁸ La prohibició contra la devolució a un tercer país forma part de la Convenció de Ginebra de 1951 concretament en l'article 33. 1 com a garantia imprescindible del dret d'asil: "Cap estat contractant podrà, per expulsió o devolució, posar de cap manera un refugiat a les fronteres dels territoris on la seva vida o la seva llibertat perillin per causa de la seva raça, religió, nacionalitat, pertinença determinat grup social, o de les seves opinions polítiques "
- ¹⁴⁹ Es basa en la sentència del Tribunal Europeu de Drets Humans de 23 de febrer de 2012, en el cas Hirsi Jamaa i altres contra Itàlia. En aquest cas els migrants havien estat recollits per una patrullera italiana en alta mar, i van ser retronats a Líbia, d'on havien partit. En el cas, el Tribunal va considerar que les mesures d'expulsió acordades suposaven una violació dels drets garantits pel Consell d'Europa de Drets Humans, ja que Itàlia era l'estat que exercia un control efectiu sobre aquestes persones, i s'havia vulnerat el seu dret a rebre protecció internacional davant l'expulsió col·lectiva. Gonzalez Vega (2016) El control de la immigració irregular a Espanya: compromisos i desenvolupaments. CIDOB.
- ¹⁵⁰ Vegeu http://www.eldiario.es/desalambre/persona-desangrado-alambre-cuchillas-Ceuta_0_199480715.html
- ¹⁵¹ "Guàrdies civils culpen el Govern de les morts a la tanca de Melilla", El Mundo, 13 de juliol del 2006. <http://www.elmundo.es/papel/2006/07/13/indice.html>
- ¹⁵² <http://malaga.acoge.org/el-defensor-del-pueblo-recomienda-la-retirada-de-la-concertina-de-la-valla-de-melilla/>
- ¹⁵³ CEAR, AI, ACULL, SOS Racisme, APDHA entre d'altres.
- ¹⁵⁴ <http://acoge.org/nota-de-prensa-andalucia-acoge-felicita-a-la-defensora-del-pueblo-por-la-recomendacion-de-retirar-la-concertina-exterior-de-la-tanca-de-melilla/>
- ¹⁵⁵ Així ho constaten organitzacions com Amnistia Internacional (2016) i mitjans de comunicació recents http://politica.elpais.com/politica/2016/04/28/actualidad/1461840514_222480.html
- ¹⁵⁶ Algunes de les organitzacions que han denunciat aquestes pràctiques són AI, Human Rights Watch, PRODEIN entre d'altres.
- ¹⁵⁷ Vídeo capturat per l'ONG PRODEIN. http://www.eldiario.es/desalambre/VIDEOS-Guardiua-Civil-ilegalmente-inmigrante_0_314268729.html
- ¹⁵⁸ <http://www.europapress.es/epsocial/igualdad/noticia-acnur-hace-llamamiento-Gobierno-no-vuelvan-repetir-incidentes-violentos-valla-melilla-20141020111858.html>
- ¹⁵⁹ <http://www.europapress.es/epsocial/derechos-humanos/noticia-bruselas-avisa-espana-no-puede-usar-fuerza-impedir-cruce-fronteras-ceuta-melilla-20141020180211.html>
- ¹⁶⁰ Notícia de http://politica.elpais.com/politica/2015/02/24/actualidad/1424808753_090742.html
- ¹⁶¹ Notícia de maig de 2016. <http://www.elmundo.es/espana/2016/05/12/57346c2d268e3ec30c8b4649.html>
- ¹⁶² Vegeu la nota de premsa signada per aquestes organitzacions entre les quals s'inclou Oxfam Intermón. <http://www.sjme.org/sjme-en-los-medios/2016-05-18-07-54-15>
- ¹⁶³ AI (2016). Por i Tanques: Els plantejaments d'Europa per frenar les persones. <https://www.amnesty.org/download/Documents/EUR0325442015SPANISH.PDF>

- ¹⁶⁴ La decisió del Tribunal Superior de Justícia d'Andalusia (TSJA) del 25 d'octubre de 2010 (Rec 398/2010), la decisió del TSJA del 28 d'octubre de 2010 (Rec 437/2010) i la decisió del TSJA de 21 de desembre de 2010 (Rec 554/2010)
- ¹⁶⁵ Concretament l'article 18. https://www.boe.es/diario_boe/txt.php?id=BOE-A-1977-10733
- ¹⁶⁶ Són nombroses les organitzacions i els mitjans de comunicació i les imatges que han constatat aquests fets. Aquí es podrà trobar més informació; AI (2016), APDHA (2016), SJC (2016), CEAR (2016), Prodein; vimeo.com/98687161, Associació Marroquina de Drets Humans (AMDH), l'ACNUR; <http://www.acnur.org/noticias/noticia/espana-acnur-insta-a-poner-fin-a-las-devoluciones-automaticas-en-ceuta-y-melilla/>. A més de mitjans de comunicació; http://www.eldiario.es/desalambre/inmigrantes-expulsados-ilegalmente-Melilla-ultimos_0_198430239.html;
- ¹⁶⁷ Segons dades de l'ACNUR des de novembre de 2015 a maig de 2016 s'han registrat sis casos de devolucions a la frontera, fet que significa un increment en comparació amb períodes previs. <http://www.acnur.org/noticias/noticia/espana-acnur-insta-a-poner-fin-a-las-devoluciones-automaticas-en-ceuta-y-melilla/>
- ¹⁶⁸ Concretament els articles article 3, l'article 4 del seu Protocol núm. 4 i l'article 1 del seu Protocol núm. 7. http://www.echr.coe.int/Documents/Convention_SPA.pdf
- ¹⁶⁹ Concretament els articles 18 (dret d'asil), 19 (protecció en cas de devolució, expulsió i extradició) i 47 (dret a la tutela judicial efectiva i a un jutge imparcial). http://www.europarl.europa.eu/charter/pdf/text_es.pdf
- ¹⁷⁰ Codi comunitari de normes per a l'encreuament de persones per les fronteres <https://www.boe.es/doue/2016/077/L00001-00052.pdf>
- ¹⁷¹ Article 33. <http://www.acnur.org/fileadmin/scripts/doc.php?file=fileadmin/Documentos/Publicaciones/2007/5754>
- ¹⁷² Article 13. <http://www.ohchr.org/SP/ProfessionalInterest/Pages/CCPR.aspx>
- ¹⁷³ Veure a tall d'exemple declaracions en 2016 <http://www.abogacia.es/2016/07/12/el-consejo-de-europa-pide-informacion-a-espana-por-devoluciones-sumarias-en-ceuta-y-melilla/>; el 2015 http://www.eldiario.es/desalambre/Fernandez-Diaz-personas-devueltas-caliente_0_387762001.html; el 2014 <https://www.youtube.com/watch?v=LJvFpPIQPkY>
- ¹⁷⁴ Vegeu la Convenció de Ginebra del Refugiat de 1951. <http://www.acnur.org/fileadmin/scripts/doc.php?file=fileadmin/Documentos/Publicaciones/2007/5754>
- ¹⁷⁵ Article 3.1. <http://www.un.org/es/events/childrenday/pdf/derechos.pdf>
- ¹⁷⁶ Del Consell d'Europa: <http://www.abogacia.es/2016/07/12/el-consejo-de-europa-pide-informacion-a-espana-por-devoluciones-sumarias-en-ceuta-y-melilla/>; d'ACNUR: <http://www.acnur.org/noticias/noticia/espana-acnur-insta-a-poner-fin-a-las-devoluciones-automaticas-en-ceuta-y-melilla/>; la Defensora del Poble: <http://www.elmundo.es/espana/2014/04/09/53450cebe2704efc548b456d.html>
- ¹⁷⁷ Per a més informació i anàlisi consulteu AI (2016), CEAR (2016), CIDOB (2016) entre d'altres.
- ¹⁷⁸ http://www.eldiario.es/desalambre/ONU-preocupada-devoluciones-inmigrantes-Espana_0_388111657.html
- ¹⁷⁹ El PSOE ha recorregut la reforma de la Llei de Estrangera. <http://www.abogacia.es/2015/04/15/el-psoe-recurrir-a-constitucional-el-rechazo-en-frontera-de-inmigrantes/>
- ¹⁸⁰ http://politica.elpais.com/politica/2016/04/06/actualidad/1459923693_195959.html
- ¹⁸¹ Notícia de juny de 2015. http://www.eldiario.es/andalucia/discriminacion-racial_0_402110096.html
- ¹⁸² ídem
- ¹⁸³ Acord bilateral entre els dos països relatiu a la circulació de persones, el trànsit i la readmissió d'estrangers entrats il·legalment signat el 1992 que va entrar en vigor el 2012.
- ¹⁸⁴ Servei de Jesuïtes de Refugiats (2016) Sense protecció a la frontera ;, <http://www.socialjesuitas.es/documentos/send/4-migraciones/111-sin-proteccion-en-la-frontera> CEAR (2016). Les persones refugiades a Espanya i a Europa. http://www.cear.es/wp-content/uploads/2016/06/Informe_CEAR_2016.pdf
- ¹⁸⁵ Defensora del Poble https://www.defensordelpueblo.es/wp-content/uploads/2015/05/2013_Informe_Anuar_Vol_I_Informe_2013.pdf, Pàg. 193. (enllaç consultat a data de 1 setembre de 2016).
- ¹⁸⁶ D'un total de 12.500 peticions en 2015 a tot Espanya, més de 7.000 corresponien a Melilla.
- ¹⁸⁷ Denúncia realitzada per ACNUR a la fi de 2015. <http://www.europapress.es/sociedad/noticia-ceti-melilla-muy-lejos-cumplir-normas-internacionales-acnur-20151229105936.html>
- ¹⁸⁸ <http://especiales.publico.es/publico-tv/video/496982/refugiados-sirios-hacinados-en-el-ceti-de-melilla>
- ¹⁸⁹ SJR (2016)
- ¹⁹⁰ SOS Racisme (2016) Informe CIE 2015: Situacions d'extrema vulnerabilitat <http://www.sosracismomadrid.es/web/blog/2016/07/27/informe-cie-2015-situaciones-de-extrema-vulnerabilidad-2/>
- ¹⁹¹ Per crítiques als CEI vegeu, per exemple, aquestes pàgines: <https://ciesno.wordpress.com/>; <https://cerremosloscies.wordpress.com/>; <http://www.tanquemelscie.cat/>
- ¹⁹² Defensora del Poble 2016. <https://www.defensordelpueblo.es/resoluciones/recomendacion-a-la-secretaria-general-de-inmigracion-y-emigracion-para-adaptar-las-medidas-que-procedan-para-prestar-un-servicio-de-asistencia-social-a-los-solicitantes-de-asil-en-el-post-fronteriz/>

- ¹⁹³ Plataformes com Canàries Lliure de CIE, la Campanya pel Tancament dels Centres d'Internament d'Estrangers que agrupa un gran nombre d'organitzacions
- ¹⁹⁴ El 2015, a les 592.845 sol·licituds de protecció en el conjunt de la UE se'n van concedir més de 307.620. A Espanya, de les 3.240 peticions només van ser favorables 1.020. http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Asylum_statistics#Further_Eurostat_information
- ¹⁹⁵ De les més de 300.000 sol·licituds aprovades per la UE, 246.175 es van convertir en estatut de refugiat. A Espanya, de les poc més de 1.000 peticions aprovades només 220 van ser sota la figura de refugiat. http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Asylum_statistics#Further_Eurostat_information
- ¹⁹⁶ Art.22 del Codi Civil
- ¹⁹⁷ STS 569/2016. Sala del Contenciós, Secció 3 tal i com es plasma en l'Informe de la Defensora del Poble (2016). L'asil a Espanya. https://www.defensordelpueblo.es/wp-content/uploads/2016/07/Asilo_en_Espa%C3%B1a_2016.pdf
- ¹⁹⁸ Per a més informació vegeu <https://refugeesmigrants.un.org/summit-refugees-and-migrants>
- ¹⁹⁹ Per a més informació vegeu; <http://www.state.gov/p/io/c71574.htm>
- ²⁰⁰ Segons l'enquesta d'Amnistia Internacional sobre acceptació a refugiats, Espanya es trobava entre els primers llocs. Segons aquesta mateixa font, el 97% dels espanyols va assegurar que acceptaria un refugiat a casa, barri o país. https://www.es.amnesty.org/uploads/media/Amnesty_CountryFactsheet_Spain_9_May.pdf En relació amb les enquestes sobre acceptació de migrants una de les més recents és la elaborada pel CIS el 2013 denominada "Evolució del racisme, la xenofòbia i altres formes connexes d'intolerància a Espanya. Segons aquest informe, es manté i augmenta l'opinió favorable i majoritària a la concessió de drets socials i de ciutadania al mateix temps, i en contraposició al que assenyalava anteriorment, es manté i / o augmenta lleument el nivell d'acord amb el "discurs de la preferència "cap a la població espanyola. 65% dels entrevistats (26 i 30% respectivament) va opinar estar molt d'acord o més aviat d'acord amb la frase: "Els espanyols haurien de tenir preferència a l'hora de triar el col·legi dels seus fills". http://www.accem.es/ficheros/documentos/pdf_noticias/2014_pdf/Igualdad%20y%20No%20Discriminaci%C3%B3n/EVOLUCI%C3%93N%20DEL%20RACISMO.INFORME%202013.pdf A nivell autonòmic es va elaborar una enquesta el 2015 al País Basc on s'assoleixen màxims percentatges de població que acceptaria els migrants. Concretament un 60% considera que els migrants enriqueixen la vida cultural i més d'un 40% es considera tolerant amb aquesta població. <http://www.elmundo.es/pais-vasco/2015/10/14/561e716822601d887a8b457b.html>
- ²⁰¹ Per a més informació sobre aquesta eina que avalua als partits polítics en una sèrie d'àmbits vegeu <http://poletika.org>

© Oxfam Intermón setembre 2016

Aquest document ha estat escrit per Paula Sant Pere. Ha comptat amb la col·laboració de Lara Contreras, Carolina Gasca, Laura Hurtado, Ignacio Macias, Ricardo Magan Francesc Mateu, Eva Moure, Leonardo Perez-Aranda, Carme Suarez-Plans i Jose María Vera en la seva elaboració. Així mateix, agraeix a CEAR les seves aportacions. Forma part d'una sèrie de documents dirigits a contribuir al debat públic sobre polítiques humanitàries i de desenvolupament.

Per a més informació sobre els temes tractats en aquest document, si us plau poseu-vos en contacte amb psanpedro@OxfamIntermon.org.

Aquesta publicació està subjecta a copyright però el text pot ser utilitzat lliurement per a la incidència política i campanyes, així com en l'àmbit de l'educació i de la investigació, sempre que s'indiqui la font de forma completa. El titular dels drets d'autor sol·licita que qualsevol ús de la seva obra li sigui comunicat amb l'objecte d'avaluar-ne l'impacte. La reproducció del text en altres circumstàncies, o el seu ús en altres publicacions, així com en traduccions o adaptacions, es pot fer després d'haver obtingut permís i pot requerir el pagament d'una taxa. Ha de posar-se en contacte amb msambade@OxfamIntermon.org.

OXFAM INTERMÓN

Formem una xarxa internacional de persones compromeses i d'organitzacions expertes a idear i aplicar solucions eficaces contra les desigualtats provocades per la injustícia, amb presència en més de 90 països.

Des de 1956, donem suport a les persones desfavorides, donant-los les eines necessàries perquè siguin elles mateixes les generadores de canvis, no només a nivell individual sinó en tot el seu entorn, protegint així els seus drets i els de les generacions futures.

Una xarxa de canvi contra la injustícia i la pobresa, a la qual, si t'hi sumes, multiplicaràs les possibilitats de canvi a nivell global.

CANVIEM VIDES QUE CANVIEN VIDES.

Per a més informació
www.OxfamIntermon.org

www.OxfamIntermon.org